

СВЕТЛЫЯ ДНІ

ПРАВАСЛАЎНЫМ ХРЫСЦІЯНАМ БЕЛАРУСІ

Дарагія суайчыннікі!

Сардэчна вітаю вас з Вялікаднем.

Уваскрэсненне Хрыстова з'яўляецца для ўсяго хрысціянскага свету галоўным сімвалам сапраўднай ахвярнасці і ўсёдавальнай любові. Вялікі дзень пабудасяе вернікаў задумацца над сэнсам чалавечага быцця, адначасова да вечных каштоўнасцяў, заснаваных на дабрыні, міласэрнасці і спавадзе.

У гэтыя светлыя веснавыя дні кожны імкнецца акружыць клопатам родных і блізкіх, падзяліцца з імі радасцю свята, па-

дарыць цяпло душэўных зносін. Вялікі дзень аб'ядноўвае людзей, патхняе на стваральную працу і новыя здзяйсненні на карысць сваёй Айчыны.

Няхай святы Уваскрэсненне Хрыстова напуняе нашы сэрцы верай і надзеяй, зацвярджае ў дамах і сям'ях мір і ўзаемазразуменне.

Ад усёй душы зычу вам моцнага здароўя, поспехаў, здзяйснення самых запавятных жаданняў, ішчасця і працягання.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь
Аляксандр ЛУКАШЭНКА.

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

ЗВЯЗДА

4 МАЯ 2013 г.

СУБОТА

№ 82 (27447)

Кошт 1500 рублёў

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

«ПРЭЗІДЭНТ-АТЭЛЬ» АДКРЫЎСЯ ў МІНСКУ

«Прэзідэнт-атэль» гатовы прыняць першых наведнікаў. Кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка, перарэзаўшы сімвалічную стужку, адкрыў учора гасцініцу, перадае БЕЛТА.

Кіраўнік дзяржавы азнаёмілі з функцыянальнымі магчымасцямі «Прэзідэнт-атэля», арганізацыяй яго работы. Аляксандр Лукашэнка агледзеў некалькі нумароў гасцініцы, кангрэс-хол «Мінск», залу пасяджэнняў, басейн, рэстаран, іншыя памяшканні. Прэзідэнт падрабязна пацікавіўся якасцю работ па рэканструкцыі гасцініцы, тэрмінам акупнасці.

Адміністрацыйна-выканаўчы будынак «Прэзідэнт-атэля» быў узведзены на месцы гасцінічнага корпусу «Кастрычніцкая». Работы былі пачаты ў студзені 2011 года, заказчыкам рэканструкцыі выступіла рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Атэль «Мінск», генеральнай падраднай арганізацыяй — турэцкая кампанія. Фінансаванне ажыццёўлена за кошт крэдытных сродкаў, прадастаўленых экспертным крэдытным банкам Турцыі «Цюрк Эксімбанк» (85 працэнтаў ад агульнай сумы затрат) і ААТ «Ашчадны банк «Беларусбанк» (15 працэнтаў).

Як далажылі Прэзідэнту, цяпер гасцініца можа размясціць у два разы больш пастаяльцоў, чым ранейшая. Тут створаны ўсе ўмовы для адпачынку, так і для правядзення розных афіцыйных, дзелавых мерапрыемстваў. «Прэзідэнт-атэль» дае магчымасць праводзіць у ім на высокім дзяржаўным узроўні мерапрыемствы па прыёме і абслугоўванні афіцыйных дэлегацый замежных краін, міжнародных арганізацый і дзелавых колаў, якія наведваюць Беларусь.

■ Заўтра — Дзень друку

Уладзімір МАТУСЕВІЧ:

«Інтэрнэт-прастора — новая пляцоўка для традыцыйных СМІ»

Аднак развітвацца з друкаванымі версіямі яшчэ рана

Апошняе некалькі гадоў колькасць айчынных зарэгістраваных друкаваных СМІ застаецца стабільнай — каля 1,5 тысячы найменняў. Акрамя таго, у нашай краіне распаўсюджваецца яшчэ і каля 4 тысяч замежных, пераважна расійскіх, выданняў. Разам з тым, агульнаарозны тыраж беларускіх СМІ — звыш 11 млн экзэмпляраў, замежных — менш за 2 млн. Трэба мець на ўвазе, што некаторыя спецыялізаваныя, тэматычныя замежныя выданні маюць у Беларусі невялікі тыраж, а, скажам, «Комсомольская правда в Беларуси» і «Аргументы и факты в Беларуси» — выданні айчыныя, зарэгістраваныя ў нашай краіне. Самы масавы газетай працягла час застаецца «Советская Белоруссия».

ПАСХАЛЬНАЕ ПАСЛАННЕ ПАТРЫЯРШАГА ЭКЗАРХА ўсёй БЕЛАРУСІ

Узлюбленыя архіпастыры, пастыры, манашы і ўсе верныя дзеці Беларускай Праваслаўнай Царквы!

ХРЫСТОС УВАСКРЭС! Сіла гэтага самага радаснага пасхальнага прывітання энду азрае нашы сэрцы. Усяго два словы — але колькі ў іх сэнсу і глыбіні! Ніколі не перабольшайчы, мы можам сказаць, што ў іх выяўлена сутнасць усяго Евангельскага вучэння. Яны — кароткі сімвал нашай веры, што вынікае са слоў апостала Паўла, які гаворыць нам: «Калі Хрыстос не ўваскрэс, то марная і прапаведзь наша, марная і вера ваша, — а потым дадае: — Але Хрыстос уваскрэс з мёртвых, першынец з памерлых» (1 Кар. 15: 14, 20).

Вызнаючы Хрыста ўваскрэлым, мы выказваем сваю веру ў перамогу Добра над злом, Жыцця над смерцю, Ісціны над падманам, Святага над цемрай... Вызнаючы Хрыста ўваскрэлым, мы напуняемся надзеяй, што такая перамога магчыма ў жыцці кожнага з нас. Вызнаючы Хрыста ўваскрэлым, мы азраемся любоўю Самога Госпада нашага Ісуса Хрыста, Таго, Хто дараваў нам выратаванне ад граху, пралякцыі і смерці!

Уся наша вера, надзея і любоў — у словах «Хрыстос уваскрэс!» Яны скрозь стагоддзі яўляюць нам, па слову Апостала, прамудрасць Божую, у тайне

скрытую, якую прадвызначыў Бог перад вякамі дзеля славы нашай (1 Кар. 2: 7).

Прызнаваць Хрыста ўваскрэлым з мёртвых — не ўмоўны звычай, не фармальнасць, не абстрактная ісціна. Мы верым, што Пасха Хрыстова мае непасрэднае дачыненне да нашага ўласнага жыцця і да жыцця вечнага. Уяўляючы Хрыста ўваскрэлым, мы бачым перамогу над смерцю для нас адкрываюцца новыя перспектывы. Калі мы, нараджаючыся, атрымалі ў спадчыну ад Адама смяротнасць чалавечай прыроды, то, адраджаючыся ў Хрысце праз Хрышчэнне і веру, мы набываем жыццё ўдодаль (гл. Ін. 10: 10). Паводле слова Свяшчэннага Пісання, як у Адаме ўсе паміраюць, так у Хрысце ўсе ажывуць (1 Кар. 15: 22).

Менавіта ў Таінстве Хрышчэння мы далучаемся да пласці Крыжовай Ахвяры Госпада нашага Ісуса Хрыста. У Хрышчэнні мы становімся пахаванымі разам з Хрыстом, а затым уваскрэсам у Ім праз веру ў сілу Бога, Які ўваскрэсіў Яго з мёртвых (гл. Кал. 3: 1).

Як гаварыў святцель Афанасій Вялікі, «Бог стаў чалавекам, каб чалавек стаў Богам». Аднаўляючыся ў Хрысце, мы атрымліваем сабе жыццё ў Хрысце, а затым уваскрэсам у Ім праз веру ў сілу Бога, Які ўваскрэсіў Яго з мёртвых (гл. Кал. 3: 1).

Мы часта скардзімся на недасканаласць навакольнага свету. Але перамена гэтага свету да лепшага не можа адбыцца раней, чым мы самі па-

спрабем зрабіць яго лепшым, пачаўшы з самых сябе. І ў Хрысце мы маем рэальную магчымасць перамяніць сваё жыццё. Толькі ад нас залежыць, ці захочам мы ўстаць на барацьбу за сваю душу, за нашы сем'і, за наш народ — а ці дазволім нашаму жыццю паступава ператварэнню ў лепшае.

Гасподзь усё даў нам для таго, каб мы сталі спадкаемцамі Яго перамогі. Мужайцеся: Я перамог свет (Ін. 16: 33), — гаворыць Ён. Гэты заклік звернуты не толькі да апосталаў. Ён звернуты і да нас з вамі, жыхароў сучаснай Беларусі. Царква створана Богам для таго, каб усё мы маглі чэрпаць з Яе сілы на шляху да богазапаветнага міру. Нам дадзены Таінствы Споведзі і Прычасця, звяртаючыся да якіх мы задаём рытм духоўнага жыцця, рытм перамогі над грахам.

Міласць Божая творыць цуды ў нашай роднай Беларусі, уваскрэшаючы душы людзей, вырываючы іх з путаў распачы і граху, бязвер'я і нянавісці. Але галоўнай радасцю нашага жыцця — Царква Хрыстова. Я веру, што, пакуль беларусы будуць захоўваць у сваёй сям'і і пачынаць пра святасць Царквы, Бог не пакіне нас.

Узлюбленыя ў Госпадзе дзеці Беларускай Праваслаўнай Царквы, прашу вас: веруйце ў Бога і захоўвайце вернасць роднай зямлі. У нас багатая і

слаўная гісторыя — нам ёсць за што дзякаваць Богу! Сёлета народы Беларусі, Украіны і Расіі адзначаюць 1025-ю гадавіну Хрышчэння Русі.

Гісторыя святасці — гэта крыніца надзеі, апора для руху ў будучыню і ўмова нашага адзінства. Людзі адрозніваюцца па здольнасцях, сілах і інтарэсах. Але калі ў сэрцах нашых прысутнічае любоў да бліжняга і да Айчыны, то нашы адрозненні становяцца падобнымі да кветак на лузе. Яны выяўляюць прыгажосць агульнага, прыгажосць беларускай яшчэ нашай.

Я вітаю з Пасхай Хрыстовай нашых суайчыннікаў, якія знаходзяцца за межамі Радзімы. Ваша памяць пра Беларусь і яе Царкву, ваша праца і малітвы вельмі важныя для нас.

Дарагія мае! Будзьце пераймальнікамі Бога... і жыўце ў любові, як Хрыстос узлюбіў нас (Эф. 5: 2). Нясеце радасць пра Уваскрэслага Госпада ў навакольны свет: у сем'і, да суседзяў, сваякоў і калег. Не бойцеся цяжкасцяў жыцця веку гэтага, але перамагайце іх сілаю любові і малітвы, бесперапынна памятаючы пра тое, што ХРЫСТОС УВАСКРЭС! — Сапраўды ўваскрэс Хрыстос! Амінь!

ФІЛАРЭТ
Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі,
Патрыяршы Экзарх
ўсёй Беларусі.

Пасха 2013 года, Мінск

ЦЫТАТА ДНЯ

Павел ПЕТРУКЕВІЧ, начальнік упраўлення электрасувязі Міністэрства сувязі і інфарматызацыі:

«Праект на зніжэнні ў Беларусі кошту міжсеткавых звязкоў абмяркоўваецца сёння на ўзроўні спецыялістаў зацікаўленых дзяржорганаў. У бліжэйшы час плануецца выпрацаваць адзіны падыход на пытаннях зніжэння кошту інтэрканекту паміж сеткамі аператараў сатавай электрасувязі і далейшым развіццём паслуж пераносу аб'ёмнага нумара (MNP). Званок паміж сеткамі сатавай аператараў з'яўдзіцца дарэжэй, чым унутры сеткі, паколькі выкарыстоўваюцца рэсурсы трох аператараў».

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 04.05.2013 г.

Долар ЗША	8680,00 ▲
Еўра	11360,00 ▼
Рас. руб.	278,50 ▲
Укр. грыўня	1071,60 ▲

НАДВОР'Е СЁННЯ

Брэст	+ 12°
Віцебск	+ 12°
Гомель	+ 26°
Гродна	+ 12°
Магілёў	+ 14°
Мінск	+ 14°

УВАГА: «ПРАМАЯ ЛІНІЯ!»

НАШ КУЛЬТУРНЫ СВЕТ

З чаго ён складаецца, як захоўваецца і ўзабагацаецца? На ўсе пытанні, якія тычацца існавання і развіцця культуры ў Рэспубліцы Беларусь, можна атрымаць адказ з вуснаў міністра культуры Барыса Уладзіміравіча СВЯТЛОВА. «Прамая лінія» пройдзе ў рэдакцыі газеты «Звязда» 23 мая, час будзе ўдакладнены дадаткова.

Папярэдняе пытанні прымаюцца па тэлефоне ў Мінску 287-18-69, таксама іх можна даслаць поштай ці на электронны адрас: info@zviadza.minsk.by (з паметкай «для аддзела культуры»). Адказы на найбольш цікавыя і актуальныя пытанні будуць надрукаваны ў газеце.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

ЕўРАКАМІСІЯ ЗАПАТРАБАВАЛА АД ЛІТВЫ ВЯРНУЦЬ ГРОШЫ, ВЫКАРЫСТАНЫЯ НЕ ПА ПРЫЗНАЧЭННІ

Еўракамісія запатрабавала ад Літвы вярнуць 3,449 млн еўра еўрапейскай дапамогі сельскай гаспадарцы, выкарыстанай не па прызначэнні. Недахопы пры размеркаванні сродкаў у рамках Праграмы развіцця вёскі выявіў еўрапейскі аўдыт. Акрамя Літвы, фінансавую дапамогу Еўракамісіі павінны будзе вярнуць яшчэ 13 краін — Бельгія, Чэхія, Германія, Ірландыя, Грэцыя, Іспанія, Венгрыя, Мальта, Польшча, Партугалія, Славакія і Вялікабрытанія. Агульная сума выкарыстанай неналежащим чынам дапамогі ў краінах ЕС складае 230 млн еўра.

У КІРГІЗІІ РАЗБІЎСЯ АМЕРЫКАНСКІ САМАЛЁТ

У Кіргізіі разбіўся самалёт-палівазапраўшчык, які ляцеў з Бішкека ў Афганістан. На яго борце было некалькі дзясяткаў тон паліва. Катастрофа адбылася недалёка ад мяжы Кіргізіі з Казахстанам. Самалёт Boeing C-130 належаў Амерыканскаму центру транзітных перавозак, перадае FOR.kg. Як сведчаць відэаочы, перад падзеннем самалёт разваліўся ў паветры на дзве часткі. На месцы яго падзення ўспыхнуў пажар. Пакуль названа прычына крушэння самалёта-запраўшчыка. Па інфармацыі МНС рэспублікі, ён разбіўся з-за тэхнічнай няспраўнасці.

ШЧАЦІННЕ — ЗАЛОГ ПОСПЕХУ ў ЖАНЧЫН?

Паводле апошняга даследавання Універсітэта Новага Паўднёвага Уэльса, жанчыны часцей аддаюць перавагу мужчынам з 10-дзённым шчаціннем, чым начыста выгаленым, піша Nature World News.

Характэрна тое, што барада рабіла мужчыну прывабным у ваках і жанчын, і мужчын. У прыватнасці, яна асацыявалася з добрымі бацькоўскімі навыкамі. Трэба сказаць, яшчэ ў 2008 годзе брытанскія спецыялісты ўстанавілі, што для жанчын мужчына са шчаціннем уяўляўся ідэальным партнёрам для любых адносін: і кароткачасовых, і доўгачасовых. Пры гэтым барада рабіла мужчыну больш суровым, мужным і агрэсіўным.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

ШТОГОД У ДТЗ ГІНУЦЬ 270 ТЫС. ПЕШАХОДАЎ

Гэта 22% усіх ахвяр на дарогах. Да гэтых лічбаў прыцягнула ўвагу Сусветная арганізацыя аховы здароўя (СААЗ) напярэдні Глобальнага тыдня бяспекі дарожнага руху, які праводзіцца 6-12 мая.

Эксперты СААЗ адзначаюць, што сярод загінулых пешаходаў шмат дзяцей і пажылых людзей. Большасць ншычасных выпадкаў са смяротным зыходам прыпадае на краіны з нізкім і сярэднім узроўнямі даходаў, дзе расце колькасць аўтамабіляў. Аднак пытанне аб бяспецы пешаходаў па-ранейшаму актуальнае ў краінах усяго свету.

Штогод у дарожна-транспартных здарэннях ва ўсім свеце гінуць 1,24 млн чалавек. Мільёны атрымліваюць траўмы і становяцца інвалідамі. Чвэрць усіх ахвяр — гэта пешаходы, якія не маюць ніякага дачынення да транспартных сродкаў.

ШКОЛЬНАЯ СТАРОНКА ў ЛЕТАПІСЕ ГАЗЕТЫ

«У маі 1942 года было вырашана выдаваць газету «Звязда», орган Мінскага падпольнага камітэта. Таварышы Нікіфараў, Сайчы і Валодзя абсталювалі новую тыпаграфію. Прычым першы нумар «Звязды» набралі ў друкарні імя Сталіна. Набралі газету Барыс Пулко і Воранаў Міхайл. Першы расстраляны, другі з усёй сям'ёй у канцы верасня 1942 года арыштаваны гестапа. Набор «Звязды» вынеслі з тыпаграфіі і аддрукавалі на кватэры Трафімоўка, пасля набор адбываўся на кватэры арыштаванага Грышына...». Гэта радкі са справядзачы аб працы Мінскага падпольнага камітэта ў другі год ваеннага ліхалецця. І сімвалічна, што адзін з музеяў, прысвечаных дзейнасці газеты-партызанкі, знаходзіцца сёння ў школе № 45, што месціцца якраз на вуліцы Нікіфарава. Туды і завіталі карэспандэнты «Звязды».

Вось ужо мінула чвэрць стагоддзя ад таго часу, як да стэндаў музея падыйшлі першыя наведвальнікі. А экспанаты для выставы збіраліся ажно тры гады — ад таго моманту, калі школа пераехала ў новы будынак.

Насамрэч школа павінна была мець нічым не адметны №172. Але калі я даведалася, што Вячаслаў Нікіфараў быў адным з рэдактараў газеты ў падполлі, то выршыла дабіцца, каб нумар навуцальнай установы набыў якасці сімволіку. Так супала, што школы №45 у горадзе не было тады ўжо некалькі гадоў — у 1978 годзе яе будынак на вуліцы Суворова стаў аварыйным, — успамінае дырэктар школы Людміла Мацкошкова. — Увогуле я лічу, што выхаванне чалавека пачынаецца з гісторыі тых мясцін, дзе ён жыве, вучыцца, працуе... Таму і настайнікі, і бацькі вучняў збіралі музейны фонд літаральна па крупінах.

АЛЯКСАНДР ЛУКАШЭНКА ДАРУЧЫЎ ЗВОЛЬНИЦЬ ВІНАВАТЫХ У ГІБЕЛІ ПАЦЬЕНТКІ Ў «ЭКАМЕДСЭРВІСЕ»

У сувязі з трагічным выпадкам з пацыентай медыцынскага цэнтра «Экамедсэрвіс» Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка даручыў вызваліць ад займаемых пасад усіх вінаватых медработнікаў і адміністрацыйны персанал цэнтра, а таксама прымяняць да іх меры стрымання ў адпаведнасці з заканадаўствам, паведамлілі БЕЛТА ў прэс-службе беларускага лідара.

Кіраўнік дзяржавай даручыў таксама Міністэрству аховы здароўя ўзяць пад кантроль і кіраванне медыцынскі цэнтр «Экамедсэрвіс». Будучыня гэтай камерычнай арганізацыі будзе вызначана ў бліжэйшы час. Камітэту дзяржакантролю даручана правесці фінансва-гаспадарчую дзейнасць цэнтра, а Следчаму камітэту забяспечыць прыняцце самых жорсткіх мер пакарання да вінаватых.

«ПРЭЗІДЭНТ-АТЭЛЬ» АДКРЫЎСЯ Ў МІНСКУ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

У гасцініцы ёсць кангрэс-хол на 600 месцаў, пяць канферэнц-залаў на 136 месцаў і дзве вір-залы на 105 месцаў, аснашчаныя мультымедычнымі стэрэа- і канферэнц-сістэмамі, абсталяваннем для сінхроннага перакладу і правядзення відэаканферэнцый. У гасцініцы ёсць таксама тры рэстараны на 460 пасадачных месцаў, пяць бараў і чатыры банкетныя залы. Акрамя таго, у дадатковых карпусах размешчаны SPA і фітнес-цэнтры з плавальнымі басейнамі і саўнамі, начны клуб, падземны паркінг.

«Добрая, прыстойная гасцініца», — падагульніў Аляксандр Лукашэнка. Разам з тым Прэзідэнт звярнуў увагу на неабходнасць больш хуткага ўстранення некаторых будаўнічых неадпрацовак.

Кіраўнік дзяржавай таксама пакінуў запіс у Кнізе ганаровых гасцей. «У самым сэрцы Мінска вырас унікальны пацюрковы гасцінічны комплекс, які спалучае еўрапейскі камфорт з традыцыямі беларускай гасцінасці і ўтульнасці. Тут створаны ўсе ўмовы для зручнага пражывання гасцей нашай краіны, правядзення важных дзелавых сустрэч і перагавораў», — гаворыцца ў запісе. «Упэўнены, што калектыву вашай гасцініцы зробіць усё для таго, каб «Прэзідэнт-атэль» адпавядаў сваёй назве, стаў адной з адметных мясцін сталіцы, заваяваў міжнародны аўтарытэт і прызнанне. Нахай кожны, хто паселіцца ў новай гасцініцы, адчувае сябе ў гэтых цудоўных сценах, як дома, і з задавальненнем прыязджае сюды зноў і зноў», — адзначыў кіраўнік дзяржавы».

ДАКРАНУЦА ДА ГІСТОРЫІ

У аддзеле «Мастацтва» Гродзенскай абласной навуковай бібліятэкі Я. Карскага адкрылася выстава «Гродна ў XX стагоддзі». Падзея прымеркавана да юбілейнай даты — 885-годдзя старажытнага Гродна. Наведвальнікі бібліятэкі могуць пазнаёміцца з унікальнымі экспанатамі з прыватных калекцый сем'яў вядомых гродзенскіх калекцыянераў А. Рымарчука, Я. Паруліса, А. Сявенкі.

Супрацоўнікі бібліятэкі размясцілі цікавыя кніжныя выданні з фонду аддзела «Мастацтва». А таксама звярнуліся да гродзенскіх калекцыянераў па дапамогу, і тыя адгукнуліся. На паліцах экспазіцыі можна ўбачыць старадаўнія і рэдкія кнігі, друкаваныя перыядычныя выданні, кнігі, фотаздымкі, паштоўкі, тэатральныя афішы, значкі і шмат іншых аtryбутаў былой эпохі.

XX стагоддзе — гэта некалькі эпох, таму і выстава дзеліцца па храналагічна-тэматычным парадку. Ёсць экспанаты і дакументы, звязаныя з падзеямі пачатку стагоддзя, калі горад уваходзіў у склад царскай Расіі, таксама кнігі і паштоўкі, прысвечаныя вядомым дзеячам, якія жылі ў Гродне. Сярод іх — сям'я паэта М.Багдановіча, польскія пісьменніцы Э. Ажэшкі і З. Налкоўскай, бацькі вядомага рускага пісьменніка Ю. Алешы...

Выстава знаёміць з дакументамі па гісторыі Гродзенскага гарнізона, кайзераўскай акупацыі горада-крэпасці, фотаздымкамі яе абаронцаў, газетай, датаванай жніўнем 1915 года. Міжваены Гродна да 1939 года ў складзе другой Рэчы Паспалітай прадстаўлены матэрыяламі аб побыце насельніцтва горада, рэдкімі тэтыкеткамі і канвертамі са штампаў гродзенскіх прадпрыемстваў, матацыкламі мясцовай фабрыкі, газетамі, якія выдаваліся ў той час у Гродне. Асобная тэма закранае эміграцыю з нашага рэгіёна, а таксама абмен насельніцтвам пры перадачы Польшчы Беластоцкай вобласці.

Значная частка экспазіцыі закранае тэму Вялікай Айчыннай вайны (першыя баі ў чэрвені 1941 года, партызанская барацьба і вызваленне горада ў 1944 годзе). Захаваліся нумары франтавых газет, гістарычныя дакументы і ўзнагароды ваеннага часу. Дакументы захоўваюцца паміж пра мінулае Гродна, нагадваючы усім нам аб трагічных старонках XX стагоддзя. Захаваем разам гісторыю для будучых пакаленняў, не парушышы прыгажосці архітэктурных ліній еўрапейскіх вуліц, ціх падворкаў, утульных завулкаў і драўляных брам.

Ірына ШАТЫРОНАК.

ШКОЛЬНАЯ СТАРОНКА Ў ЛЕТАПІСЕ ГАЗЕТЫ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Адзін з найкаштоўнейшых экспанатаў музея — арыгінальны аўсайс. У далёкім сорак першым акупантаў выдалі яго бабулі настаўніцы беларускай мовы і літаратуры Алы Макаўчык. З падробленымі пасведчаннямі такага ўзору семдзесят гадоў таму стваральнікі «Звязды» хадзілі па вуліцах Мінска.

На стэндах можна прасачыць усю гісторыю газеты ўключна да нашых дзён. Дапамогуць у гэтым сем прыгажунь-экскурсаводаў, якія вучацца ў шостых і адзнацатых класах. Яны падрабязна раскажуць аб кожным экспанатае кожнаму госцю — як перша-класніку, так і даросламу чалавеку. А ў самім музеі непасрэдна праводзяцца ўрокі па гісторыі Беларусі часоў ваеннага ліхалецця.

У вочы адрыва кідаецца арыгінальны нумар «Звязды» за 1931 год, які быў набраны яшчэ тарашкевіцай. А на суседнім стэндзе — сапраўдны экзэмпляр ад 22 чэрвеня 1941-га. Апошні мірны нумар газеты ўжо сышоў са

станка, калі фашысцкія лётчыкі пачалі скідаць на беларускую сталіцу дзясяткі бомб...

— Кожны можа зірнуць на літары шрыфтоў, якімі друкаваўся ўпотаў і друкарні першы нумар і якія пазней пад страхам смерці выносілі наборшчыкі. Побач ляжаць адбіткі газет і пасляваенныя ўспаміны партызан, якія друкавалі «Звязду» са студзеня 1943 года на востраве Зыслаў у балотах Любаншчыны, — расказвае настаўніца гісторыі Ганна Манькоўская. — У нас ёсць і ксеракопіі трох падпольных нумароў газеты, якія былі выданыя мінскімі падпольшчыкамі годам раней. Іх удалося зрабіць з дапамогай Музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Даўно з карты сталіцы зніклі і дамы, дзе ў далёкім 1942-м убачылі свет пяць нумароў «Звязды», і нават вуліцы, на якіх яны стаялі. — Выдавецтва і 3-я лінія. Але паміж аб тых мясцінах захоўваецца ў школьным музеі. Бо семдзесят гадоў таму падпольшчыкі заплацілі жыццём, каб данесці да людзей праўдзівыя слова...

Валер'ян ШКЛЕННІК.

■ Парламенцкі дзённік

ЗАХАВАЦЬ АДМЕТНАСЦЬ

Паднас чаровага псяджэння другой сесіі верхняй палаты беларускага парламента дэпутаты ўхвалілі законы, якія заклікаюць адначасова ўлісаць Беларусь у сусветныя тэндэнцыі і абараніць яе непаўторнасць.

Рамеснікам — добрыя заробкі

Гэта складаная задача — быць сучасным і, разам з тым, заставацца самабытным. Аднак яна неабходная для таго, каб не проста «рухацца з хуткасцю па току», але мець шанцы вяртацца наперад. Змяненні ў закон «Аб народных мастацтвах, народных промыслах (рамёствах) у Рэспубліцы Беларусь» заклікаюць якрэз захаваць умовы, пры якіх такая задача будзе вырашальнай.

— Закон Рэспублікі Беларусь аб народных мастацтвах, народных промыслах (рамёствах) пачаў дзейнічаць у 1999 годзе, і карэкціроўка ў яго ўносілася толькі ў 2009-м, таму закон праект, у першую чаргу, накіраваны на ўдасканаленне норм дзеючага закона, — расказваў журналістам дырэктар Палаца культуры горада Маладзечна і дэпутат Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі па адукацыі, навуцы, культуры і сацыяльным развіцці Святлана САРОКА. — Унесеныя папраўкі першапачаткова былі адпрацаваны на месцах: з рабнаў і абласцей паступалі прапановы па карэкціроўцы заканадаўства. У законапраекце вырацавана стратэгія захавання народных промыслаў і рамёстваў такім чынам, каб падтрымаць цікавасць арганізацыі і індывідуальных прадпрыемальні-

каў, якія працуюць у гэтай сферы, і надалей яе развіваць. Законпраект стварае ўмовы для адраджэння і развіцця традыцыйных народных промыслаў (рамёстваў), заахвочвання культурнай дзейнасцю фізічных і юрыдычных асоб, садзейнічанне развіццю гандлю вырабамі народных промыслаў (рамёстваў), правядзенню выстаў, кірмашоў, аўкцыёнаў.

У Беларусі працуе звыш 100 цэнтраў і дамоў рамёстваў, 2500 гуртоў і майстэрняў па розных відах прыкладнага і выяўленчага мастацтва.

Беларускім пародам — прызнанне

Законпраект «Аб племянной справе ў жывёлагадоўлі» таксама павінен абараніць беларускае, але ўжо ў цалкам іншай, досыць прыземленай сферы.

— Законпраект створыць умовы для далейшага развіцця племянной справы ў Беларусі і для ўліку ў племянной жывёлагадоўлі, што дазволіць прыняць закон аб ідэнтыфікацыі жывёл, — патлумачыў падчас брыфінгу Мікалай РАДАМАН, старшыня СВК «Агракамінт Сноў» і дэпутат Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі па рэгіянальнай палітыцы і мясцовым самакіраванні. — Беларускія пароды жывёл з'яўляюцца інтэлектуальнай уласнасцю Беларусі, якую неабходна абараніць. У свеце шмат агульных праграм па жывёлагадоўлі, і новы закон дазволіць нам удзельнічаць у іх. Што тычыцца ідэнтыфікацыі, якая дазваляе прасачыць гісторыю жывяцца жывёлін ад нараджэння да прылаўка ў краме, — то гэта патрабаванне часу, без яко-

га наша мяса проста не купляць у Еўропе і астатнім свеце.

Айчынным таварам — запатрабаванне

Сярод законапраектаў, якія 3 мая ўхваліў Савет Рэспублікі, былі таксама акты, якія тычацца электроннага дакументаабароту, састарэлага пастанавлення Вярхоўнага Савета аб межах Палескага дзяржаўнага радыёаіа-экалагічнага запаведніка і змен у закон аб дзяржаўнай рэгістрацыі нерухомых маёмасці.

Акрамя таго, верхняя палата парламента дала згоду на прызначэнне Прэзідэнтам Беларусі членамі праўлення Нацыянальнага банка Андрэя Брышчэлева, Дзмітрыя Калечыча, Дзмітрыя Лапко і Аляксандра Грышычына. Пасля чаго кіраўнік Нацыянальнага банка Надзея Ермакова, якая прадставіла сенатарам новых членаў праўлення, адказала на пытанні журналістаў.

— Нацыянальны банк Беларусі сёлета за 4 месяцы куліў на ўнутраным рынку больш за \$900 млн, — паведала яна. — Каля \$250 млн прадала насельніцтва. Зарэз насельніцтва больш цікава мець банкаўскай укладу ў беларускіх рублях. Акрамя таго, у сакавіку валютная выручка прадпрыемстваў аказалася значна большай, чым у два папярэднія месяцы, дзякуючы павялічэнню аб'ёму продажаў міжму мінеральных угнаенняў...

Прадзж беларускіх тавараў на знешніх рынках на фоне фінансавога крызісу ў Еўропе і свеце адбываецца не проста, прызнала кіраўнік цэнтральнага банка краіны, ускладняе сітуацыю і ўступленне Расіі, з якой мы падзяляем адзіную эканамічную прастору, у Сусветную гандлёвую арганіза-

цыю. Аднак усё гэтыя праблемы пераадольныя, калі якасць беларускіх тавараў будзе вышэйшай.

На пытанне журналістаў, чаму Нацыянальны банк не ўмацоўвае курс беларускага рубля, Надзея Ермакова адказала: «Нацыянальны банк не займаецца ўмацаваннем нацыянальнай валюты. Наша роля — зглядаваць ваганні на фінансавым рынку краіны праз куплю-продаж валюты і адсочваць, каб курс нацыянальнай валюты не нарта апрожджаў інфляцыю. Мы нясем адказнасць за фінансавую стабільнасць у краіне, і апошніце Нацыянальнаму банку ўдаецца».

Пракаментавала кіраўнік Нацбанка і сітуацыю па інфляцыі і валавым унутраным прадукце ў Беларусі: «Паводле аперацыйнай інфармацыі, інфляцыя за красавік будзе нават менш, чым мы разлічвалі. Базавая інфляцыя вытрымана па ўсіх разліках на 2013 год. Што датычыцца ВУП, то гэта паказчык таго, што могуць зрабіць нашы прадпрыемствы і кіраўнікі на вытворчасці. Вядома, Нацыянальны банк не задавальнае сённяшні тэмп росту валавога ўнутранага прадукту — мы павінны рухацца хутчэй, але магчымасці для гэтага ёсць, — але застаюцца пытанні рэалізацыі прадукцыі, яе якасці. Тое, што ідзе на склад, таксама стрымлівае рост ВУП».

Старшыня праўлення цэнтральнага банка паведала таксама, што на наступным тыдні Нацбанк плануе разгледзець пытанне аб зніжэнні стаўкі рэфінансавання. У мінулы раз стаўка рэфінансавання ў Беларусі была зніжана ў красавіку на 1,5 працэнтных пункта да 27% гадавых.

Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА ■

«Інтэрнэт-прастора — новая пляцоўка для традыцыйных СМІ»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Паводле слоў намесніка міністра інфармацыі Рэспублікі Беларусь Уладзіміра МАТУСЕВІЧА, новай пляцоўкай для СМІ, у тым ліку і друкаваных, стала інтэрнэт-прастора. У сучасных умовах друкаваныя СМІ павінны ўсё больш і больш кілапаціца аб сваёй прысутнасці ў сусветным павуцінні. Разам з тым, гаварыць пра развіццне з друкаванымі версіямі заўчасна. Папярывыя версіі па-ранейшаму запатрабаваныя сваімі чытачамі, аб чым сведчыць захаванне тыражоў. Журналістыка інтэрнэт-прасторы робіць пры гэтым стаўку на хуткасць падачы навін, інтэрэктыўнасць, а журналістыка друкаваная — на якасць падачы інфармацыі, аналітыку і наўяўнасць аўтарскага пункту гледжання.

— Для друкаванага слова заўсёды будуць важнымі аўтарскі почырк, развагі, глыбокае панікненне ў тэму, — падкрэслівае Уладзімір Матусевіч. — Менавіта па гэтай прычыне, я лічу, чытан і цягнецца сёння да папяровага выдання. Аб гэтым сведчаць тыражы апошніх, хоць назіраецца і невялікае іх зніжэнне.

Тым не менш, агульнаразовы тыраж толькі рэгіянальнай прэсы ў нас перавышае 900 тысяч экзэмпляраў. Я лічу, гэта нямыла. Супрацоўнік друкаванага выдання павінен быць сёння больш мабільным, здольным працаваць як на друкаваным, так і на электронную версію свайго выдання, умець падаваць інфармацыю, так бы мовіць, у двух варыянтах, з улікам спецыфікі ўспрымання прыхільнікаў таго ці іншага спосабу атрымання інфармацыі.

На сучасніка абрынуўся велізарны паток інфармацыі, і СМІ павінны вучыцца працаваць у гэтых новых умовах. Неабходна ўлічваць як «кліпавае» мысленне інтэрнэт-карыстальніка, так і патрэбы таго, хто падпісваецца на папярывую версію. Пры гэтым у любога патрэбна ў даверы да таго, што ён чытае. А значыць, інфармацыя павінна быць якаснай, а журналіст — адказным. Зразумела, выдатны будучы імкнучца ўтрымаць увагу аўдыторыі, кроччыць за яе інтарэсамі, але гэта не азначае, што трэба зніжаць планку

прафесіяналізму. Гэта азначае толькі неабходнасць пошуку новых цікавых формаў падачы. Здрадхваць жа сваіму майстэрству нельга ніколі. У гэтым сэнсе тое, што было каштоўным у журналістыцы ў мінулыя часы, застаецца каштоўным і цяпер. Глыбіня, разуменне праблемы, асабіста зацікаўленасць у раскрыцці тэмы і вырашэнні праблемы... Плюс — вавага да аўдыторыі. Гэта ўсё вечныя каштоўнасці для журналістаў.

Хутчэй за ўсё, мы станем сведкамі змен у друкаваных СМІ. Так, сёння носьбітам друкаванага слова з'яўляецца папера, а ў недалёкай будучыні гэта можа быць іншы носьбіт. На нядунай існае «СМІ ў Беларусі» дэманстраваліся планшэтыя версіі газет. Навы выданні ўжо маюць пэўныя дасягненні ў распрацоўцы ўласных інфармацыйных парталаў. Такі праект прадэманстравала падчас выставы і газета «Звязда». Усё гэта будзе імкліва развівацца ў бліжэйшы час і патрабаваць высокага прафесіяналізму ў аўтарскай падачы інфармацыі.

Святлана БАРЫСЕНКА.

■ Хочаце — верце...

ЛЕГЕНДА ПРА «ЧОРНАГА РЭПАРЦЁРА»

Любы журналіст, які працуе не першы год, пад настрой можа прыгадаць мноства гісторыі (часам наадварот), звязаных з прафесіяй, героямі матэрыялаў, калегамі. Некаторыя з такіх апаведдзяў становяцца агульнавядомымі, а нейкія расказваюцца толькі на сваёй «працоўнай кухні». Напярэдадні нашага прафесійнага свята хацелася б расказаць адну легенду, пачутую... У рэцэ рэшт, гэта не мае значэння, ад каго. Галоўнае, пра каго.

...Гэтая гісторыя пачалася вельмі даўно. Настолькі, што нават старажылі «газетнага цэху» не могуць прыгадаць яе канкрэтную дату. Докладна вядома толькі тое, што ўсё здарылася ў старым будынку Дома друку. Калі хто не ведае, калісьці ў ім на адным паверсе знаходзілася адраўна з некалькіх рэдакцый. І воеў у адну з іх у аддзел навін і рэпартажаў прыйшоў працаваць юнак, малады выпускнік. Трэба сказаць, што сваю прафесію ён вельмі любіў і літаральна прагнуў працы, гатоў быў і дняваць і начаваць у рэдакцыі. У думках яго бачыліся першапалонныя скандальныя інтэрв'ю, праблемныя рэпартажы, якія выклікалі шырокі грамадскі інтарэс і неадназначную рэакцыю калег — ад захвалення да зайздрасці. Вядома, аўтарам тых матэрыялаў быў ён, прызнаны і аўтарытэтны журналіст! Але гэта пакуль былі толькі мары... Тым не менш наш герой, уладкоўваючыся на працу ў рэдакцыю газеты, ніколі не сумняваўся, што так будзе і назае — дайце толькі час.

Што канкрэтна здарылася потым, чаму ўсё пайшло не так, як хацелася хлопцу, — версіі разьходзяцца. Ці тое рэдакцыя яшчэ больш ушчыльнілі, ці, можа, проста перавялі ягоку з паверха на паверх... Хто ведае, магчыма, адны людзі сышлі, а на іх месцы прыйшлі ін-

шыя — новыя. Можа, аддзел кадраў які пралік дапусціў... Карацей кажучы, нейкім дзіўным чынам так атрымалася, што ў мітусні будзённых спраў у адной рэдакцыі вырашылі, што малады чалавек працуе ў калег-суведзьяў, а там, у сваю чаргу, удмалі гэтак жа пра іх. А з трэба сказаць, што, нягледзячы на амбіцыйныя планы, сам наш герой быў даволі сціплым, нават, як ні дзіўна, сарамлівым. Працаваць ён вельмі хацеў! Але турбаваць лішні раз начальства і аддзігваць на сябе увагу сабратаў па пярэ не адважваўся. Хадзіў на працу і цэлыя дні праводзіў у чаканні задання. Не сумнявайцеся: ён быў яго выканаў най- лепшым чынам!

Але ішоў час, дні праходзілі за днямі, а ніякіх заданняў не было. На хлопца проста забыліся. З ім віталіся, пыталіся пра нейкія нязначныя рэчы, але ніхто ніводнага разу не прапанаваў галоўнаму рэдакцыйнаму калегу ў нумар! Усе, напэўна, лічылі, што ён увесь час пры справе, працуе над чарговым матэрыялам. Як жа гэта было далёка ад ісціны!.. Ад сведдмлення сваёй незапатрабаванасці, ад горычкі, што ён не можа займацца тым, пра што марыць, ад сваіх унутраных перажыванняў малады чалавек літаральна счарнеў. Але і гэтага ў штодзённым кругавароце рэдакцыйнага жыцця ніхто не заўважаў... І аднойчы хлопеч... знік. Як быццам растварыўся ў прастору. Як многія потым здагадаліся, застаўся ў Доме друку назаўсёды. А пазней «пераехаў» у новы будынак, дзе больш за дваццаць апошніх гадоў размяшчаюцца рэдакцыі рэспубліканскіх газет. Як пра гэта стала вядома, то першы заўважыў «Чорнага рэпарцёра» (так яго празвалі) — таксама блытаная гісторыя. Паказваецца ён не заўсёды і не кожнаму. «Чорны рэпарцёр» можа не нагадваць пра сябе доўгі час, а потым у нейкі адзін дзень мноства журналістаў па шэрагу прыкмет здагадваюцца, што ён недзе побач.

...Часам у кабінэце нечакана могуць бразнуць дзверы... Або са стала разлятаюцца паперы... А ў доўгім рэдакцыйным калідоры раптам пачынаецца варушыцца і прыўздымацца дыवानь... Большасць недасведчаных лічыць, што ў тым вінаватыя скразнікі. Гэта не так. Часам не так. Насамрэч гэта па паверха Дома прэсы прагульваецца толькі па яму аднаму вядомым маршруце «Чорны рэпарцёр». Ён нікому не перахаджае, проста (як можна здагадацца) ціхенька назірае за сваімі калегамі «па цэху», побач з якімі так і не атрымалася некалі спазнаць усё нюансы рэпарцёрскай працы. Што творыцца ў яго душы, ці шкадуе ён пра нешта?.. Гэта вядома толькі яму самому, «Чорнаму рэпарцёру». Але ён па-ранейшаму чакае задання!

...Калі вы пабачыце, як перад вамі ў калідоры на падлозе пачынае варушыцца дыван, па чарзе прыўздымаюцца і нібы перасоўваюцца вам насустрач, як быццам нехта нябачны шпацьеруе па ім шырокімі крокамі — не разважайцеся ўсха, скажыце ў цэнтр гэтага пухіра, гучна вымаўляючы: «Рэпарцёр, напішы ў нумар!» і загадвайце жаданне. «Чорны рэпарцёр», які так доўга чакаў гэтых слоў і так іх і не дакачаўся, абавязкова аддзічыць вам за тое, што звярнулі на яго увагу. Нехта прасіць у яго павышэння па службе або вялікіх ганарараў, тосьці — каб быць паболей цікавых тэм, іншаму хацелася б атрымаць за сваю працу прэстыжную журналістскую ўзнагароду... Праўда гэта ці не, вырашаць вам. Толькі калі прыйсці на працу вельмі рана ці затрымацца на ёй дапазна, часам у цышыні можна пачуць, як недзе нехта сконжуў і гучна звярнуўся да «Чорнага рэпарцёра». Па чутках, прыбіралышчыцы Дома прэсы часам засцігаюць за гэтым заняткам некаторых вядомых журналістаў...

Усіх са святам, калегі!

Сяргей РАСОЛЬКА ■

НАВІНЫ
ПАДЗЕЙ
ФАКТЫ
НАВІНЫ
ПАДЗЕЙ
ФАКТЫ

АНЁЛ У ТВАІМ СЭРЦЫ

На Гродзеншчыне праходзіць ужо традыцыйная дабрачынная акцыя «Анёл у тваім сэрцы» па зборы срэдак для дзецей, якія маюць патрэбу ў дарагіх аперацыях за мяжой, пасляперачынным доглядзе, спецыяльным медыцынскім і рэабілітацыйным абсталяваннем.

Падчас дзвюх папярэдніх акцый было сабрана больш за 326 мільёнаў рублёў, што дазволіла папярэчыць здароўе 22 дзецей. Напрыклад, маленкай Дашы Барынавай была зроблена пасляховаая аперацыя ў Германіі, якая дазволіла прыпыліць развіццё цяжкага захворвання. Удалося часткова зняць сутаргавыя мышачныя спазмы, даць магчымасць самастойна сідзець і перамяшчацца Вадзіму Суркову, Дар'і Чаканавай, Мікіту Бічэль і Ганне Гутар, якія хварэюць на дзіцячы цэрабральны параліч. Адзінаццат дзеціям дапамагі з набывшымі дарагімі медыцынскімі рэпартаў. Гродзенскі цэнтр карэкцыйнага навування і рэабілітацыі атрымаў для дзецей-інвалідаў два рэабілітацыйныя пнеўмакасомы.

Гродзенскае абласное аддзяленне Беларускага дзіцячага фонду звяртаецца з просьбай прыняць удзел у акцыі «Анёл у тваім сэрцы». Яе вынікі будуць падведзены да Міжнароднага дня абароны дзяцей 1 чэрвеня.

Рэактывы Гродзенскага абласнага аддзялення Беларускага дзіцячага фонду: г. Гродна, вул. Урублеўскага, 7, тэл. 43 00 99, разліковы рахунак № 3135575032010 ў Дырэкцыі па Гродзенскай вобласці ААТ «Белінвестбанк», тэл. 153001739, УНП 500176223, валютны рахунак № 3135575032023.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

«ЛІЧА» ПЕРАХОДЗІЦЬ У «НАСТУП»

Жырандоля

Выпуск № 17 (187)

Кінакрокі

БЕЛЫЯ РОСЫ. ПЕРАЗАГРУЗКА

Культавая беларуская савецкая камедыя атрымае нечаканы працяг?

У Мінску на кінастудыі «Беларусьфільм» ваўсю ідуць здымкі фільма «Белыя росы-2». Менавіта такая рабочая назва ў фільма — працягу слаўтай беларускай савецкай камедыі 1983 года, знятай рэжысёрам Ігарам Дабралюбавым. Адным з аўтараў сцэнарыя новага фільма з'яўляецца Аляксей Дудару, які працаваў з Дабралюбавым і на першым фільме.

Цяпер беларусы, здаецца, уздумалі лічыцца з сусветнымі тэндэнцыямі і зрабіць сіквел — твор-працяг. Чым гэты прадыктавана? Хутэй за ўсе — жаданнем зрабіць такі ж папулярны і паспяховы фільм, як і фільм-папярэднік. І ў сэнсе касавых збораў, і ў сэнсе народнай любові. Ці атрымаецца гэта ў маладога рэжысёра Аляксандра Бугара, выпускніцы Акадэміі мастацтваў (курс Аляксандра Яфрэмава), пабачым вясной 2014 года. Акурат на гэты час папярэдняе запланавана прэм'ера стужкі.

Акалічаны развіцця сюжэта пакуль што, вядома, ніхто не раскрывае. Але паведамляецца, што ў «Белых росах-2» галоўнымі героямі з'яўляюцца дзве галоўныя героіні міншчанкі «серый». Паўжыццё ў горадзе, Андрэй Хадос едзе жыць на хутар. Аднак імкліва ўрбанізацыя засяцае яго і тут. Маладыя бізнесмены збіраюцца выкупіць частку Хадоса ды іншыя хутары, каб нешта на ім пабудаваць. Акурат так здаецца ў нашым рэальным жыцці. Толькі ў рэальнасці бізнесмены звычайна кваліфікацыя на неспрыяльнае хутары, а на гісторыя-культурную каштоўнасць... Адным словам, Хадос не можа пацярпець такога гвалтоўнага ўмяшальніцтва і дапамагае

літовец Юозас Будрайціс і расіяне Андрэй Мярзлікін і Галіна Польскіх. Але фільм «Белыя росы-2» пазіцыянуецца як нацыянальнае кіно і нават атрымаў адпаведнае фінансаванне на Першым конкурсе кінапраектаў, які ладзіла Міністэрства культуры.

Тут, вядома, не ўсё ясна, але можна меркаваць: беларускі кінапраект вельмі маленькі для таго, каб фільм акупіўся толькі за кошт паказаў у Беларусі. А самы даступны для нас кіно-тэлерынак — расійскі. А проста так туды не патрапіш: патрэбна, каб у цэнтры ўсяго былі папулярныя расійскія акцёры — «зоркі». Замкнёнае кола атрымліваецца. Толькі вось чаму нам ніяк не ўдаецца зрабіць такі фільм, які меў бы цалкам беларускі склад, але патрапіў хоць у адзін замежны кінапракат свету. Загадка стагоддзя. Можна быць, не варта замахаваць на амбіцыйны высокабюджэтны праект, разлічаны на масавага глядача, калі такая маленькая краіна, як Беларусь, мае цудоўны патэнцыял для развіцця камернага нацыянальнага псіхалагічнага кінамастацтва, які мог бы паспяхова прадставіць нас на прастыхных міжнародных кінафестывалях, а не «рываць залы».

Да 21 мая здымкі фільма будуць працягвацца ў Мінску. Другі перыяд здымак запланаваны на жнівень-верасень 2013 года ў Гродзенскай вобласці.

Вольга ЧАЙКОўСКАЯ

Формула ўдачы

«ТУФЛІКІ» ІДУЦЬ

Фільм пра Халакост «Туфлікі» з беларускім удзелам атрымаў Гран-пры VIII італьянскага кінафестывалю «Imperia»

Кароткаметражны мастацкі фільм «Туфлікі» (рэжысёр — Канстанцін Фам), у стварэнні якога бралі ўдзел кінематаграфісты Беларусі (Беларускі відэацэнтр), Расіі, ЗША, Чэхіі, Францыі і Польшчы, набіраў ужо цэлую калекцыю ўзнагарод. Днямі стала вядома, што карціна «Туфлікі» (пра якую «Звязда» неаднойчы пісала, як пра станоўчы і плённы прыклад сумеснай вытворчасці ў кінагаліне) атрымала Гран-пры «Сярэбраная стужка» буйнога італьянскага кінафестывалю «Imperia».

«Туфлікі» распавядаюць пра гісторыю пары чырвоных жаночых чаравічкіў, лёс якіх пачаўся ў вітрыне крамы і трагічна абарваўся ў брацкай магіле абутку канцлагера «Асвенцім»... На працягу ўсёй стужкі вы не ўбачыце аніводнага чалавека ў кадры. Галоўныя героі гэтага фільма — ногі і абутак. Менавіта праз гісторыю абутку рэжысёр паказвае ўвесь жах трагедыі Халакосту. Бела-

рускія глядачы пазнаёміліся з фільмам у рамках мінлагагодняга кінафестывалю «Лістапад».

Арыгінальнасць мовы, высакароднасць і гуманістычнасць пасылкі фільма ацанілі і журы італьянскага кінафестывалю, які ўваходзіць у спіс 13 найважнейшых кінафестывалаў незалежнага кіно свету па версіі ЮНЕСКА. Сёлета на фест было пададзена 721 заяўка з 52 краін. З Беларусі было прадстаўлена 5 кінастужак. У тым ліку дакументальны кароткаметражны фільм Віктара Аслюка «Цяло» (вытворчасць — Белвідэацэнтр) быў адабраны ў асноўны конкурс фестывалю.

Спаздзяёмся, на гэтым перамогі беларускага кіно ў свеце не спыняцца. Тым больш, што акурат у сярэдзіне месяца стартуе 66-ы Канскі кінафестываль, на якім таксама будуць прысутнічаць прадстаўнікі з Беларусі.

Вольга ЧАЙКОўСКАЯ

Выстава

АЎТОГРАФ — ДЛЯ ГІСТОРЫІ

Кожны можа апынуцца ў кампаніі Джона Траволты

Прынамсі, ваш аўтограф можа красавацца побач з яго ролісам — на адной выставе. Такім чынам, пакінуць свой след у гісторыі можна... у «Доме-музеі і з'езда РСДРП», Сімпаліна. Але не настолькі лёсавызначальна, хутэй, гэта прыкольна...

Насамрэч філіял Нацыянальнага гістарычнага музея Беларусі прадставіць інтэрактыўную выставу, на якой можна пабачыць арыгінальныя аўтографы знакамітых асоб з усяго свету: палітыка Тоні Блэра, футбаліста Алівера Кана, біялагінікі Магдалены Нойнер, акцёра Джона Траволты і іншых. Інтэрактыўнасць у тым, што побач з іх аўтографамі вы можаце пакінуць свой — на спецыяльным стэндзе. Азін подпіс — і вы сярэдзіне знакамціся! А калі гэтага мала для адчування ўласнай важкасці, то прафесійны графалаг тут жа можа даць сваю кансультацыю пра тое, што вы ўяўляеце сабой як асоба, якія якія вам уласцівыя.

Але гэта толькі частка выставы. Таму што насамрэч яна пазнавальная: гісторыя аўтографу звязана з гісторыяй пісьменства. Таму можна даведацца, што было, калі людзі карысталіся берацкімі граматамі яшчэ да з'яўлення ў нас паперы, што сабой уяўлялі чарніцы і піры для пісьма, якія выглядаюць рукапісы вершаў, якімі былі першыя

Ларыса ЦІМОШЫК

Асобы

ПРАЎДЗІВЫЯ СКАРБЫ

5 мая — дзень народзінаў беларускага і польскага кампазітара Станіслава Манюшкі. Добрая нагода ўспомніць таленавітага земляка. Не толькі ўспомніць, але і пазнаёміць нашых чытачоў з нетрывіяльным Манюшкам — звычайным чалавекам, з яго клопатамі і праблемамі, але пры гэтым геніяльным кампазітарам. А каб усё лепш запомніцца, давайце вернемся ў дзяцінства, калі таямніцы нам часцей за ўсё адкрывалі бацькі...

— Сярод нашых продкаў, сыноч, было шмат таленавітых людзей. Іх трэба ведаць, бо гэта наш гонар, — сказаў Бацька чатырнаццацігадоваму гарэзе, які атрымаў у школе нездавальняючую адзнаку за тое, што не ведаў, хто такі Станіслаў Манюшка.

«Даехаў у Коўню з краявідамі доволі сумнымі; мястэчка, гэтак у кігах уласцівае, на мяне аднак дыхнула прозай. Я ўсюды распітваў пра даліну Адама (Міцкевіча. — Аўт.); замест мне паказалі нейкі Дамулін, назвай доволі падобны; ніхто мяне не зразумеву. Цяжка быць апосталам у сваёй краіне! Таму пра Адама ніхто не ведае ў ягоным лубым наваколлі. Прымаючы гэта ў разлік, я паскорыў мой выезд, падмануты ў сваіх летуценнях!»

Сын сядзеў разгублены на самым усхрайку канапкі, што стаяла ў куце невялікага пакойчыка, зводдаль ад Бацькі, які заўсёды сядзеў дзеці, калі яны ў чымсьці вынаватыва, і схліпў гававу, марачы аб тым, каб хутэй гэтыя маралізатарствы скончыліся.

«О не! Ужо з гэтага моманту выпраўлюся: не буду наракаць, з пакорай аддаюся розным жыццёвым нечаканкам, буду прытрымлівацца майго прызначэння, спадзеючыся, што мой лёс і думкі мае да мэты...»

— Добра, што хоча настаяніці сталі пытацца аб такім і патрабаваць ведання, — працягваў Бацька з адценнем нейкай палёгі ў голасе, быццам спраўдзілася даўняя ягоная надзея.

Раптам ён хуценька ўстаў і, кінуўшы Сыну «Пачакай», падбег да вялікай, ад пола да столі, кніжных паліц у суседнім пакоі. Адшукаў, водзячы па тамах пальцам, патрэбны і ледзь не з дзіцячай радасцю вярнуўся да хляпчука.

«Быў я на менскім балі-маскарадзе Даволі таго паведаміць, каб ты магла зразумець, як за мае чатыры злотыя я быў частаваны. Людзей гэтым разам, не

так як заўсёды, было няшмат — але і тых мне хапіла. Распусьта, манернічанне, моладзь, дзяўчаты, удовы і замужнія жанчыны... Усе вартыя адно аднаго!»

— Я разумею, што вызначэнне Манюшкі як «кампазітара і стваральніка нацыянальнай класічнай оперы» табе ні аб чым не гаворыць. У тым вялікі недахоп школы — усё знадта абагульнена, за словама не бачны чалавек... — Бацька зірнуў на дзіцёнка: той яго не слухаў, цікаваў за гадзіннікам, відаць чакаючы, што вось-вось вярнецца Маці з маленькай Сястрычкай і будзе ўжо не да яго. Мудры Бацька зрабіў выглед, што гэтага не заўважыў. — Сядзі бліжэй, сыноч.

Хлопец быў вымушаны кракнуць са зручнага «шкодніцка» месца і перасунуцца ўшчыльную да Бацькі. Але тут зарыпел замоч у дзвярах — вярталася Маці з трохгадовай малюткай з прагулкі.

«...Чым больш гэтак званы лёс (які з'яўляецца не чым іншым, як толькі выпадкам чалавечай волі) нас мучыць, тым больш мы павінны пераконацца, што адзіным суцэльным і адзіным шчасцем у гэтай даліне слёз з'яўляюцца не змяняныя даброты, але раскоша душы, спакой сумлення, каханне, пачіваць — яны праўдзівыя скарбы, якімі Неба нас абдарае, і толькі той шчаслівы, хто ўмее яго шанаваць, які разбіраецца ў тых дарунках Боскай шчодрасці, і дасягнуўшы іх, на тым супакойваецца».

«Толькі твае лісты вяртаюць мяне на хвіліну ў рэальны свет. — Заўтрашняй поштай адраўлю тебе некалькі рублёў на перакруцце нашых тлушаняў. Прашу цябе, дай з іх хоць 10 рублёў на пражыццё матулі».

— Ну, а мы вернемся да Манюшкі, — звярнуўся Бацька зноў да Сына.

«Выратаваць гэты вечар ужо нішто не можа, — стала ясна хлопцу. — А думаў, што яшчэ і на камп'ютары пагуляю...» Ён бачыў у татавых руках незразумелага, ці то бэжавага, ці то светла-карычневага колеру кнігу з маленькім малюнкам нейкай сядзібы і лютэрнаным надпісам на беларускай ды польскай мовах «Станіслаў Манюшка. Ліставанне». І праку сум апановаў хлопчыка, аж не выказаць. «Ну, на што мне нейкі Манюшка? Жыў немаведмама калі. Папісаў сумную, цягучую музыку, якая ўжо даўно састарэла, — зараз іншы час», — так разважыў тынейджар пад шархатанне кніжных лістоў: Бацька пераглядаў выданне і шукаў найбольш цікавыя месцы.

— Напэўна, ты думаеш, што ў напісанні музыкі няма нічога гераічнага... — пачаў і раптам спыніўся Бацька, паглядаючы на летуценнага Сына, чые думкі былі дзесяці далёка. «Я самым рэгулярным чынам пішу да цябе з Менска кожнай поштай — першы ліст быў з байкамі, другі з грашымі (100 рублёў асігнацьямі), сёння ўжо трэці

на чарзе. І ў кожным я маю Цябе, каб як найхутэй ты выспала мне поштай партытуру і галасы «Латарэі». Акторы ўжо разучваюць — публіка ведае пра тое і чакае нецяргліва. Вызвалі мяне з клопату! — Цяпер музыка для мяне ўся мая зброя! Толькі яна прамаўляе за мяне».

«Толькі ў нашых сямейных клопатах мы бачым і штодня пераконваемся, што Бог ёсць на небе, на зямлі і на кожным месцы. Зрэшты, дзе толькі ад чалавечай літасці, дапамогі і судожы даброты, усюды людзі людзмі. Але ж кажучы: старэйшы пан Бог, чым пан Рымша, таму не трэба губляць надзеі і цешыцца тым, чым добры Бог нас абдарае. Чым больш гэтак званы лёс (які з'яўляецца не чым іншым, як толькі выпадкам чалавечай волі) нас мучыць, тым больш мы павінны пераконацца, што адзіным суцэльным і адзіным шчасцем у гэтай даліне слёз з'яўляюцца не змяняныя даброты, але раскоша душы, спакой сумлення, каханне, пачіваць — яны праўдзівыя скарбы, якімі Неба нас абдарае, і толькі той шчаслівы, хто ўмее яго шанаваць, які разбіраецца ў тых дарунках Боскай шчодрасці, і дасягнуўшы іх, на тым супакойваецца».

Каб прыцягнуць увагу, Бацька сунуў у хлапечыя рукі расчытую кнігу. Сын, які, як той казаў, шукаў сувязі з космасам, прахаліўся і ўбачыў надрукаваны ў кнізе партрэт. Стомлены і спакойны мужчына глядзеў з малюнка. Сумныя вочы з падкрэслена апухлымі вейкамі. Вялікі падбародак і смешныя, як падалося хлопцу, бакі. Сцятыя вусны. Незвычайна шырокі лоб і гладкія карціка валасы. А Бацька між тым працягваў:

— Спраўды, ён не падобны на супермена. Аднак яму давалося самагубствам, каб выратаваць герояў, — Бацька на імгненне спыніўся. — Але што казаць, калі лепей ты сам адчуеш... І клепатлівы Бацька пачаў зачытваць розныя кавалкі ліставання слынага кампазітара з нарачонай (пасля жонкай), маці, сябрамі.

«Памятай і старайся пра грошы, якія я атрымаў іх своечасова — у надзею ўвечары... Ад Мамы толькі, ні маёй, ні твайёй не бяры грошай».

«Палю Антошэвы цыгары, але кожную цыгару ўспрымаю як выжабраную, дык яна мне не ў смак і на карысць не ідзе. Ня-

глядзячы на гэта, усё маё суцяшэнне ў здароўі, якое мне вярна служыць, і гэта наводзіць мяне на роздум, што калі б не было да чаго імкнуцца, дык Бог і сілы ад мяне адабраў бы».

«Адна сама немагчымаць разлічыцца з панам Ключоўскім гэтак абцяжарвала сэрца, што я не мог адважыцца адказаць на ягоныя патройныя звароты. Даручаныя мне ноты я пусціў на распродаж, і на сваіх камесійных заробіў як Ключоўскі на мне, гэта значыць, ані нотаў, ані грошай, ані справаздачы, што з імі дзеўца. Хай ліха возьме ўсе грашовыя інтарэсы паміж сябрамі — прашу Цябе надалей, хоць бы з галаду паміраў у Варшаве, не памагай мне і не слухай голасу пачывага сэрца».

— Татка, пачакай, пачакай, — перапінчы чытанне Сын. — Ён жа ўвесь час толькі аб недахопах грошай і іншых праблемамах піша. А пра музыку зусім зрэдку, — хлопча шчыра не разумеў, як гэта славетны кампазітар жыў так кепска і быў вымушаны абыяка існаваць, напаўгалодным, у далечыні ад родных і любых, ад сваёй любімай, калі не сказаць каханай, Вільні.

— А музыка ён пісаў паміж гэтымі праблемамі, не зваяжучы на іх. Ён жыў не абы жыць, а дзеля мэты. Ён жыў, як і ўсе, яму было няпроста, але ж зрабіў за жыццё шмат, — адказваў Бацька з радасцю на твары ад таго, што атрымалася зацікавіць падлетка. — Спадзяюся, што і ты, сыноч, навучышыся гэтай адданасці сваіму пакліканню.

Уначы Сын прысніў, як Станіслаў Манюшка займаўся судовай справай адносна спадчынны нейкіх родзічак, каб не застацца зусім без нічога, але праіграў яе. Сніў і тое, як кампазітар хацелася разам з Юзэфам Сікорскім наладзіць выхад перыядычнага выдання на тэрыторыі Беларусі, але ізноў нічога так і не атрымалася. Але ж чужы ў сне таксама прыгожую музыку — адзіны скарб Манюшкі, што быў з ім пры жыцці ды застаўся і пасля смерці.

Раніцай хлопцёк выйшаў да стала снедаць вельмі сур'ёзна. — Ведаеш, тата, калі б я быў тады побач з Манюшкам, калі ён жыў, то я абавязкова б яму дапамагаў. Я хацеў бы быць ягоным сябрам, — раптам паведамляў падлетак.

Уладзіслаў КУЛЕЦКІ

Ведай нашых!

КУПАЛАЎСКІ «ОФІС» ЕДЗЕ НА ЧЭХАЎСКІ ФЕСТИВАЛЬ

Азін з самых прэстыжных тэатральных фестывалаў на прадставае прастору абраў да ўдзелу спецыяльна беларускага тэатра «Офіс». Пастаноўка Кацярыны Аверкавай паводле п'есы нямецкага драматурга Інгрыд Лаўзунд — адна з самых яркіх, якія з'явіліся ў афішы тэатра імя Янкі Купалы за апошнія гады.

П'еса хоць і замежная, але такая зразумелая, бо сёння афісная праца паглынае ўсё большую колькасць беларусаў. Як гэта «паглынае»? Ды вось спектакль яраз і лютэрэ гэта працэс. Як чалавек — жывы і харошы — можа стаць безаблічным і бескрыбетным, калі жыве дзеля ўяўнай кар'еры, павышэння заробку і выслужвання перад начальствам. І тое, што было ў ім добрага і чалавечага (тое, што ўсё ж застаецца, але вельмі глыбока), згасае перад лямпачкай, якая кіча ў кабінет шэфа... Сучасныя праблемы сучасных людзей знайшлі сучаснае ўвасабленне. За што спектакль атрымаў перамогу на Міжнародным моладзевым тэатральным фестывалі ў Кішыні. І пасля гэтага наслапа запрашэнне ў Маскву, дзе спектакль пакажуць 24 мая на сцэне тэатра імя Пушкіна. Але «Офіс» беларускага ўзору патрапіў у рэгіянальную праграму фестывалю імя Чэхава і будзе паказаны ў Рызе. У рэпертуары Купалаўскага тэатра ёсць і даччына надлісь), — гэта яшчэ і частка гісторыі той краіны, дзеля якой яны працавалі і стваралі. Таму сам прыход на такую выставу — гэта ўжо след у гісторыі, якую ты стварэш сёння, нават тады, калі яе імкнешся спасыцігнуць.

Ну і як жа на выставе пра аўтограф быць аўтограф-сесі? Письменнікі і музыканты, якія абавязкова завітаюць на такую выставу, гатовы да кантактаў з тымі, каго цікавіць сучасная беларуская культура. А яна, безумоўна, пакіне свой след у гісторыі дзякуючы як творцам, так і тым, дзеля каго яны працуюць.

Ларыса ЦІМОШЫК

Прэм'ера

ПУЧЫНА ПУЧЫНІ

У Оперным прагучала арыя, якая скарыла стадыёны

У вядомым тэатры оперы і балета Беларусі новая пастаноўка. Здаецца, трэба радавацца: і так аднастайны рэпертуар нашага тэатра павялічыўся на адно новае найменне. Але — зноў Джакома Пучыні. Рэжысёр Міхаіл Панджавідзэ паставіў оперу кампазітара «Турандот». І наўрад ці можна сказаць, што гэта істотна разнастайнае рэпертуар Опернага: з 29 пастановак, якія ёсць сёння ў рэпертуары тэатра, 4 складаюць оперы Джузэпэ Вердзі і 4 — Джакома Пучыні. Акрамя гэтага, у рэпертуары багата іншых італьянскіх прозвішч: Расіні, Даніцэці... Опера, як вядома, адзін з самых застылых і кансерватыўных відаў мастацтва. Але ж і яна жывая. А дзе мы ў гэтым рэпертуары бачым оперу ў развіцці? Дзе сучасныя пастаноўкі? Але гэта пытанні на злобу дня. Што ж тычыцца самой «Турандот»...

Але вельмі парадавала тое, што беларуская пастаноўка заканчваецца акурат там, дзе скончыў пісаць музыку сам Пучыні. Кампазітар чатыры гады працаваў над операй, але памёр у 1924 годзе ад страшнай хваробы, не паспеўшы скончыць свой твор. У выніку яго вучань Франка Альфана дапісаў заканчэнне оперы па чарнавіках майстра, якое, па сведчаннях тых, хто бачыў оперу ў дапісаным варыянце, выглядае вельмі тэатральным. У беларускім тэатры гучыць, так бы мовіць, аўтэнтыка.

Пафасная, па-багатаму зробленая пастаноўка Міхаіла Панджавідзэ пра часы старажытнага Кітая і зноўна прынцэс-феміністку Турандот — спявачка Ніна Шурабіна (калі асэнсоўваць гэтага персанаж з сучаснага пункту гледжання) — шырата стала самым папулярным класічным творам пасля таго, як брытанскае тэлебачанне скарыстала яе ў якасці галоўнай тэмы на Чэмпіянаце свету па футболе ў 1990 годзе, гучыць як праслаўлены на ўвесь свет крык адчаю. А паводле класічных законаў драматургіі, адчай і вызваляе не толькі яе саму ад

Змешаныя пачуцці катарсісу і роспача адчуваеш, калі рабыня Калафа Лу (Анастасія Масквіна), якая даўно і безадказна кахае прынца, сканчвае жыццё самагубствам, каб выратаваць Калафа і яго бацьку (Станіслаў Трыфанавіч)... Геранія Масквіной сваёй самаахвярнасцю і неперабравальнасцю да сябе выклікае выключна прыязнасць і спачуванне. І веру ў нецэннічнасць і бескарысліваць, нягледзячы ні на што.

унутраных комплексаў і мужчынанаўнасці, але і яе народ — ад яе ж дыктатуры. Любоў ёсць свабода. Выдатны тэзіс. А вядома арыя Калафа Nessul Doga («Ніхто не спіць»), якая стала самым папулярным класічным творам пасля таго, як брытанскае тэлебачанне скарыстала яе ў якасці галоўнай тэмы на Чэмпіянаце свету па футболе ў 1990 годзе, гучыць як праслаўлены на ўвесь свет крык адчаю. А паводле класічных законаў драматургіі, адчай часта папярэдняе катарсісу.

Есць рэч, якой варта чакаць, калі ідзе на пастаноўку Міхаіла Панджавідзэ, — камп'ютарныя праекцыі. Гэтыя маштабныя аб'екты неапраўданыя баталі пікселяў на ўсю авансцэну Опернага тэатра выклікаюць прыступкі лёгкага непразумлення. Здаецца, што гэтае пастое відэа і абсалютна выпадковая графіка (які ёсць і ў «Сівай легендзе», і ў «Набука»), напрыклад патрэбны толькі для таго, каб дасягнуць апагею вонкавай буафорыі. Маўляў, паглядзіце, якую дарагую і багатую пастаноўку здзейс-

ніў наш тэатр. Ну і што? Для чаго, уласна кажучы, у «Турандот» патрэбны гэтыя зробленыя ў 3D-галіні дрэў, выявы кітайскіх ідалаў і нейкая выпадковая архітэктура, як не для банальнага западчынны прасторы? Вось тут такое месца, тут спявае хор, расслабляе, паслухайце, паглядзіце на не сцэну, дзе з 6 раду балкона відэа толькі дробныя чалавечыя фігуркі, а на гэтым маштабным пікселі на гіганцкім экране. Тут углядацца не трэба. Хіба што толькі трошчкі падумаць: што да чаго? Трэба прызнацца, у «Турандот» плюс у тым, што праекцыі гэтыя скарыстаны зольшавана дзірава, без перабору. Калі б яшчэ стваральнікі адказвалі за якасць...

У беларускай пастаноўцы оперы «Турандот» старажытны Пекін узноўлены не пры дапамоце камп'ютарнай графікі (якая якая і павінна дазваляць эканоміць на пышных нятаных дэкарацыях), тут увесь Пекін — на сцэне. Данькі, лаўкі, лясвіцы з тысячамі прыступак, якія дэманструюць усю глыбіню сэнса Опернага. Да таго ж пастаноўка вельмі «густа-населеная» і «багата апрахуната», за выключэннем наогул простых людзей — народ. І не апошняю роллю тут адгрывае яраз гэты народ, ён жа — хор. Ён чуйна рэагуе на ўсё так званыя грамадскія працэсы, якія адбываюцца ў Пекіне тых даўніх часоў, спрабуючы на меры магчымасцяў паўплываць на іх. А яго бездапаможнасць і адначасова ўплывавасць падкрэслена дзякуючы цудоўнай гульні ценяў і святла (гучыць шматсэнсоўна), якія выклікаюць стылістычныя асацыяцыі з культурай Усходу наогул.

Вольга ЧАЙКОўСКАЯ

■ Ёсць праблема

АЗДАРАЎЛЕНЧАЯ КАМПАНІЯ СТАТУЕ БЕЗ ПЕДАГОГАЎ-ПРАФЕСІЯНАЛАЎ?

Падчас летняй аздараўленчай кампаніі, якая стартуе праз месяц, могуць узнікнуць сур'ёзныя цяжкасці з камплектаваннем аздараўленчых летніцаў прафесійнымі педагогаў.

— Адмена дзеяння пастановы Міністэрства працы № 71 ад 5 мая 2000 года «Аб агляне працы медыцынскіх і педагагічных работнікаў арганізацый, што фінансуюцца з бюджэту, якія выязджаюць для работы з навуэнцамі і выхавацамі ў месцы аздараўлення» рэзка знізіла ступень сацыяльнай абароны педагогаў і фактычна выключыла эканамічныя фактары іх матывацы да работы ў аздараўленчых арганізацыях, — патлумачыў журналісту «Звязды» намеснік старшыні ЦК Беларускага прафсаюза работнікаў адукацыі і навукі Раман ДАПІРА.

У прыватнасці, адмененая пастанова змяшчала некалькі важных для педагогаў пазіцый. Па-першае, калі педагог ехаў працаваць у летнік з кругласутачным знаходжаннем ці санаторна-курортныя ўстановы ў перыяд, які не супадаў з яго працоўным водпускам па асноўным месцы працы, то за ім захоўвалася сярэднямесячная заробатная плата па асноўным месцы працы. Пры гэтым аплата працы педагогаў пры накіраванні з групамі дзяцей і падлеткаў у аздараўленчыя

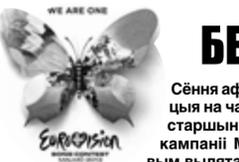
і санаторна-курортныя ўстановы або прыцягненне іх для работы ў загарадных аздараўленчых летніках ажыццяўлялася па стаўках (акладах), прадугледжаных па займаемых у месцах аздараўлення пасадах.

Па-другое, у выпадку прыцягнення педагагічных работнікаў для работы ў аздараўленчых летніках з дзённым знаходжаннем у перыяд, які не супадаў з іх працоўным водпускам па асноўным месцы працы, аплата працы павінна была ажыццяўляцца звыш устаноўленай па тарыфікацыі вучэбнай нагрукі па стаўках (акладах), прадугледжаных па займаемай пасадзе ў летніку, за фактычна адрацаваны час з захаваннем заробатнай платы ў межах вучэбнай нагрукі, устаноўленай да пачатку канікулаў. І хоць з аплаты працы педагогаў у дзённых школьных летніках у апошнія гады ўзніклі пэўныя пытанні, у прыватнасці, у кошт пучывак у аздараўленчыя лагеры не ўключаліся выплаты па фондзе заробатнай платы для педагагічных работнікаў, закладзены ў дакуменце алгарытм арыентаваў на шляхі вырашэння праблемы. Цяпер увогуле незразумела, які чынам будзе аплачана работа педагогаў падчас аздараўленчай кампаніі. Пастанова Міністэрства працы і сацыяльнай абароны ад 6 сакавіка 2013 года №23 быў адменены дакумент, які рэгуляваў гэтак пачынае апошнія 12 гадоў.

— У большасці педагогаў працоўны водпуск прыпадае на люты і жнівень. Аднак першая аздараўленчая змена распачынаецца ўжо праз месяц. Атрымліваецца, што педагогу прапануюць узяць у чэрвені водпуск за свой кошт, каб атрымаць за сваю работу ў аздараўленчым лагеры значна менш, чым ён бы атрымаў за работу ў школе? Прабачце, але малаверагодна, што гэта спрацуе. У люты і жнівень, магчыма, тхосць з педагогаў і пажадае дадаткова падзарабіць падчас працоўнага водпуску, а вось з камплектаваннем высокапрафесійнымі педагагічнымі кадрамі першай аздараўленчай змены абавязкова будуць праблемы. Хутчэй за ўсё, замест прафесійных педагогаў у летніках будуць працаваць студэнты педагагічных ВНУ. Праўда, іх таксама не хопіць для задавальнення патрэбы ў кадрах. Але ж ці можа абыйсціся выхаваўчы працэс без удзелу прафесіяналаў? — падзяліўся сваім бачаннем сітуацыі Раман ДАпіра.

У сувязі з гэтым Цэнтральны камітэт Беларускага прафсаюза работнікаў адукацыі і навукі звярнуўся ў Міністэрства працы і сацыяльнай абароны з просьбай растлумачыць дзеянні наймальнікаў у вырашэнні згаданых пытанняў.

Надзея КИКАЛАЕВА.
(Працяг тэмы — у адным з бліжэйшых нумароў «Звязды».)

БЕЛАРУСКІ ДЭСАНТ У ШВЕЦЫІ

Сёння афіцыйная дэлегацыя на чале з намеснікам старшыні Белтэлерадыёкампаніі Маратам Маркавым вылятае ў Мальме, дзе завяршаюцца апошнія прыгатаванні да міжнароднага конкурсу песні «Еўрабачанне-2013».

Ужо ў аўторак, 7 мая, у прадстаўніцы Беларусі Алены Ланскай адоўжэцца першая індывідуальная рэпетыцыя, на якой будзе выстаўлена гук і ўсе элементы нумара. Другая рэпетыцыя, касцюміраваная, пройдзе 10 мая. А шчас праз чатыры дні Алена Ланская з песняй «Solayoh» выступіць у першым паўфінале «Еўрабачання». Нагадаем, паводле выбару прадзюсару шоу, ёй дастаўся 11 нумар. Кампанію беларускай выканаўцы на сцэне складзе інтэрнацыянальная каманда: бэк-вакалісты з Сербіі і Паўднёва-Афрыканскай Рэспублікі, танцоры з Германіі і Славаені. А за кулісамі, акрамя прадзюсару, перажываць за вынік

выступлення будзе педагог па вакале Алекс Панай (раней ён двойчы прадстаўляў родны Кіпр у якасці канкурсанта, а летась працаваў з беларускім удзельнікам «Еўрабачання», гуртом «Litesound»).

Дарчы, учора стала вядома, што каментараў музыкальна-тэлевізійнае шоу сёлета будзе вядучы Агенцтва тэленавіў Яўген Перлін. А балы ад Беларусі ў фінале конкурсу абвясціць знакамітае біятланстка Дар'я Домрачава. Дарчы, на ролю «вячальнікаў» прэтэндавалі таксама алімпійская прызёрка па плаванні Алксандра Герасіменія і лідар беларускай зборнай па мастацкай гімнастыцы Меліта Станюта, але 18 мая, у дзень фіналу «Еўрабачання», іх не будзе ў Беларусі.

Нагадаем, «Еўрабачанне-2013» пройдзе ў шведскім горадзе Мальме з 14 па 18 мая. У сёлённым конкурсе пад дэвізам «We Are One» («Мы адзіныя») выступіваюць прадстаўнікі 39 краін свету. Беларусь бярэ ў ім удзел ужо ў дзясяты раз.

Вікторыя ЗАХАРАВА.

Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки»

ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА

Наименование	Характеристика
ЛОТ 1	
Наименование объекта, краткая характеристика	Капитальное строение, инв. № 400/С-76345 (назначение – здание специализированное животноводства, наименование – здание свинарника), площадью 404,3 кв.м, 1984 года постройки, составные части и принадлежности: колодезь (ж/б кольца 8 шт.), забор (длина 65 м, высота 1,8 м), ворота (металлические 2 шт.)
Местонахождение объекта	Гродненская область, Гродненский р-н, г.п. Сополкин, ул. Яна Павла 2, 70 А
Земельный участок	Кадастровый номер 422056200001000432 площадью 0,2036 га (назначение – земельный участок для обслуживания здания свинарника) по адресу: Гродненская область, Гродненский р-н, г.п. Сополкин, ул. Яна Павла 2, 70 А (право аренды сроком до 11.06.2111 г.)
Начальная цена продажи	98 127 360 (девятьсот восемь миллионов сто двадцать семь тысяч триста шестьдесят) белорусских рублей с учетом НДС
Сумма задатка	4 906 368 (четыре миллиона девятьсот шесть тысяч триста шестьдесят восемь) белорусских рубля
Продавец	ОАО «Молочный Мир», 230005 г. Гродно, ул. Горького, 93, тел./факс 431-072, факс 8-017-210-83-51
Организатор торгов	Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки», г. Гродно, ул. Врублевского, д. 3, каб. 209, тел.: 41-98-32, 41-98-34
Условия аукциона	Без условий
Условия оплаты	По договоренности сторон
Срок заключения договора купли-продажи	Не позднее 20 рабочих дней с момента подписания протокола аукционных торгов
Номер р/с для перечисления задатка	р/с 30125791700117 в Дирекции ОАО «Белинвестбанк» по Гродненской области, БИК 153001739, УНП 500833225.

Аукцион состоится 7 июня 2013 г. в 11.00 по адресу: Гродненская область, г. Гродно, ул. Врублевского, 3, 209

К участию в аукционе допускаются физические лица, юридические лица и индивидуальные предприниматели, подавшие организатору аукциона в названный в извещении срок заявление с приложением необходимых документов и внесшие в установленном порядке на указанный в извещении текущий (расчетный) счет сумму задатка, получившие билеты участников аукциона с указанием даты регистрации заявления и заключившие с организатором аукциона соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона.

Для участия в аукционе в указанный в извещении срок в Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки» подается заявление на участие в аукционе со следующими документами: - заверенная банком копия платёжного поручения о внесении суммы задатка на текущий (расчетный) счет, указанный в извещении;

- юридическим лицом резидентом Республики Беларусь – копия документа, подтверждающая государственную регистрацию юридического лица;
- индивидуальным предпринимателем – документ, подтверждающий государственную регистрацию индивидуального предпринимателя, и его копия, которая заверяется организатором аукциона;
- юридическим лицом – нерезидентом Республики Беларусь – легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть подготовлена в течение шести месяцев до подачи заявления на участие в аукционе) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения; документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с удостоверенным переводом на белорусский или русский язык.
- При подаче документов на участие в аукционе организатору аукциона предъявляются: - представителем юридического лица, индивидуального предпринимателя – доверенность (документ, подтверждающий полномочия должностного лица) и документ, удостоверяющий личность этого представителя;
- физическим лицам – документ, удостоверяющий личность физического лица; представителем физического лица – доверенность и документ, удостоверяющий личность представителя.

Прием заявлений на участие в аукционе со всеми необходимыми документами заканчивается в установленном организатором аукциона день и время, указанные в извещении. Заявления, поступившие после установленного срока, не рассматриваются. Сроком поступления заявления является дата его регистрации в журнале регистрации заявлений на участие в аукционе. Организатор аукциона имеет право снять предмет аукциона с торгов в любое время, но не позднее чем за 3 календарных дня до назначенной даты проведения аукциона, о чем организатор аукциона извещаются участники аукциона. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов. Если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в нем подано только одним лицом, предмет аукциона продается этому лицу при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5 процентов.

Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Гродно, ул. Врублевского, 3, каб. 209, с 8.30 до 17.30.

Последний день приема заявлений – 6 июня 2013 г. до 15.00.

Телефоны для справок: 41-98-32, 41-98-34 – Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки»

17.05.2013 г. в 15.00 состоится внеочередное общее собрание акционеров ОАО «Гомельжилпроект».

Повестка дня:
1. О выплате дивидендов по результатам 1 квартала 2013 г.
Местонахождение ОАО «Гомельжилпроект»: г. Гомель, ул. Кирова, 17.
Место проведения собрания: г. Гомель, ул. Кирова, 17.
Время регистрации в день проведения собрания: с 14.30 до 15.00.
При себе необходимо иметь документ, удостоверяющий личность (для представителя акционера – доверенность).
С материалами собрания можно ознакомиться в рабочие дни, начиная с 08.05.2013 г. (с 10.00 до 16.00) по месту нахождения общества.
УНП 400022625 Наблюдательный совет.

16 мая 2013 г. в 12.00 состоится внеочередное общее собрание акционеров ОАО «Полесьежилстрой».

Повестка дня:
1. О совершении сделок общества.
Местонахождение ОАО «Полесьежилстрой»: г. Брест, ул. Кижкеватова, 60.
Место проведения собрания: г. Брест, ул. Кижкеватова, 60.
Время регистрации в день проведения собрания: с 11.30 до 12.00.
При себе необходимо иметь документ, удостоверяющий личность (для представителя акционера – доверенность).
С материалами собрания можно ознакомиться в рабочие дни, начиная с 08.05.2013 г. (с 10.00 до 16.00) по месту нахождения общества.
УНП 200050191 Совет директоров.

17.05.2013 г. в 14.00 состоится внеочередное общее собрание акционеров ОАО «Сантехэлектромонтаж».

Повестка дня:
1) О приобретении акций ОАО «Сантехэлектромонтаж» на баланс Общества.
2) Об участии в других обществах.
3) О совершении сделок общества.
Местонахождение ОАО «Сантехэлектромонтаж»: г. Гомель, ул. Тролебушная, 8а.
Время регистрации в день проведения собрания: с 13.30 до 14.00.
При себе необходимо иметь документ, удостоверяющий личность (для представителя акционера – доверенность).
С материалами собрания можно ознакомиться в рабочие дни, начиная с 08.05.2013 г. (с 10.00 до 16.00) по месту нахождения общества.
УНП 400052115 Наблюдательный совет.

Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки»

ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА

Наименование	Характеристика
ЛОТ 1	
Наименование и краткая характеристика объекта	- Капитальное строение инв. № 420/С-42206 (назначение – здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ, наименование – подсобное помещение) с дворовыми сооружениями, включенными в техпаспорт: забор (литер а); ворота (литер б), расположенное по адресу: г. Лида, ул. Радюка, 1. - Капитальное строение инв. № 420/С-42213 (назначение – здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ, наименование – склад), с дворовыми сооружениями, включенными в техпаспорт: склад (литер А1/к); подвал (литер А1/к); склад (литер Б1/к); подвал (литер Б1/к); склад (литер В1/к), расположенное по адресу: г. Лида, ул. Радюка, 1, корп. 1. - Капитальное строение инв. № 420/С-42214 (назначение – здание специализированное транспорта, наименование – гараж) с дворовыми сооружениями, включенными в техпаспорт: гараж (литер А1/к); гараж (литер Б1/к); дворовое покрытие (литер В); уборная (литер 1); забор (литер Б); ворота (литер А), расположенное по адресу: г. Лида, ул. Радюка, 1, корп. 2. - Капитальное строение инв. № 420/С-42215 (назначение – здание специализированное общественного питания, наименование – буфет № 4) с дворовыми сооружениями, включенными в техпаспорт: пристройка (литер Б1/к); Здание киоска 1, расположенное по адресу: г. Лида, ул. Радюка, 1, корп. 3.
Земельный участок	Кадастровый номер 4413300000007000333 общей площадью 0,1442 га, по адресу: г. Лида, ул. Радюка, 1
Начальная цена продажи	1 120 000 000 (один миллиард сто двадцать миллионов) белорусских рублей с учетом НДС
Сумма задатка	112 000 000 (сто двенадцать миллионов) белорусских рублей
ЛОТ 2	
Наименование и краткая характеристика объекта	- Капитальное строение инв. № 420/С-5930 (назначение – здание специализированное розничной торговли, наименование – магазин №16) с дворовыми сооружениями, включенными в техпаспорт: ворота (литер А); дворовое покрытие (литер б), расположенное по адресу: г. Лида, ул. Комсомольская, 26 В.
Земельный участок	Кадастровый номер 4413300000007000277 общей площадью 0,0326 га по адресу: г. Лида, ул. Комсомольская, 26 В
Начальная цена продажи	1 100 000 000 (один миллиард сто миллионов) белорусских рублей с учетом НДС
Сумма задатка	110 000 000 (сто десять миллионов) белорусских рублей
ЛОТ 3	
Наименование и краткая характеристика объекта	- Капитальное строение инв. № 420/С-39301 (назначение – здание специализированное розничной торговли, наименование – магазин № 14/30) с дворовыми сооружениями, включенными в техпаспорт: подвал (литер А 2/к); терраса (литер 1); терраса (литер 2); забор (литер А); забор (литер Б); ворота (литер В); дворовое покрытие (литер Г); водопроводная сеть (литер Е); наружная сеть электро-снабжения (литер Ж), расположенное по адресу: г. Лида, ул. Железнодорожная, 12/1.
Земельный участок	Кадастровый номер 4413300000011000455 общей площадью 0,02426 га, по адресу: г. Лида, ул. Железнодорожная, 12
Начальная цена продажи	6 300 000 000 (шесть миллиардов триста миллионов) белорусских рублей с учетом НДС
Сумма задатка	630 000 000 (шестьсот тридцать миллионов) белорусских рублей
ЛОТ 4	
Наименование и краткая характеристика объекта	- Капитальное строение инв. № 420/С-33082 (назначение – здание специализированное розничной торговли, наименование – магазин № 43) с дворовыми сооружениями, включенными в техпаспорт: склад (литер В1/к); гараж (литер Г1/к); склад (литер Д1/к); столлярный цех (литер Е1/к); склад (литер Ж1/к); сварочный цех (литер З1/к); бытовые помещения (литер И1/к); склад (литер К1/к); склад (литер Л1/к); склад (литер М1/к); уборная (литер 1), расположенное по адресу: г. Лида, ул. Коммунистическая, – 38А. - Капитальное строение инв. № 420/С-33277 (назначение – здание специализированное розничной торговли, наименование – магазин № 51) с дворовыми сооружениями, включенными в техпаспорт: холодная пристройка (литер 1); эстакада для разгрузки хлеба (литер а); ворота (литер б); дворовое покрытие 480м.кв. (литер в); забор (литер г); дворовое покрытие (литер д); тепловая сеть (литер е), расположенное по адресу: г. Лида, ул. Коммунистическая, 38. - Капитальное строение инв. № 420/С-5931 (назначение – здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ, наименование – склад) с дворовыми сооружениями, включенными в техпаспорт: склад (литер А1/д); склад (литер Б1/к); склад (литер В1/к), расположенное по адресу: г. Лида, ул. Докучаева, 4. - Капитальное строение инв. № 420/С-46997 (назначение – здание специализированное розничной торговли, наименование – магазин №52) с дворовыми сооружениями, включенными в техпаспорт: пристройка (литер Б1/к); пристройка (литер В1/к); холодная пристройка (тамбур), (литер 1), расположенное по адресу: г. Лида, ул. Докучаева, 2.
Земельный участок	Кадастровый номер 4413300000010000096 общей площадью 0,3387 га по адресу: г. Лида, ул. Коммунистическая, 38
Начальная цена продажи	4 200 000 000 (четыре миллиарда двести миллионов) белорусских рублей с учетом НДС
Сумма задатка	420 000 000 (четыреста двадцать миллионов) белорусских рублей
ЛОТ 5	
Наименование и краткая характеристика объекта	- Изолированное помещение инв. № 420/Д-105686 (назначение – торговое помещение, наименование – помещение магазина №50), расположенное по адресу: г. Лида, ул. Труханова, 21-24.
Земельный участок	Кадастровый номер 4413300000007000278, общей площадью 0,1458 га по адресу: г. Лида, ул. Труханова, 21-24
Начальная цена продажи	2 200 000 000 (два миллиарда двести миллионов) белорусских рублей с учетом НДС
Сумма задатка	220 000 000 (двести двадцать миллионов) белорусских рублей

Аукцион состоится 5 июня 2013 г. в 12.00 по адресу: г. Гродно, ул. Врублевского, 3, каб. 209.

К участию в аукционе допускаются юридические лица, индивидуальные предприниматели и физические лица, подавшие организатору аукциона в названный в извещении срок заявление с приложением необходимых документов и внесшие в установленном порядке на указанный в извещении текущий (расчетный) счет сумму задатка, получившие билеты участников аукциона с указанием даты регистрации заявления и заключившие с организатором аукциона соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона.

Для участия в аукционе в указанный в извещении срок в Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки» подается заявление на участие в аукционе со следующими документами:

- заверенная банком копия платёжного поручения о внесении суммы задатка на текущий (расчетный) счет, указанный в извещении;
- юридическим лицом резидентом Республики Беларусь: заверенная копия документа, подтверждающая государственную регистрацию юридического лица и заверенные копии учредительных документов;
- индивидуальным предпринимателем: документ, подтверждающий государственную регистрацию индивиду-

ального предпринимателя, и его копия, которая заверяется организатором аукциона;

юридическим лицом – нерезидентом Республики Беларусь – легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть подготовлена в течение шести месяцев до подачи заявления на участие в аукционе) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения; документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с удостоверенным переводом на белорусский или русский язык.

При подаче документов на участие в аукционе организатору аукциона предъявляются: - представителем юридического лица, индивидуально-го предпринимателя – доверенность (документ, подтверждающий полномочия должностного лица) и документ, удостоверяющий личность этого представителя;

- физическим лицом – документ, удостоверяющий личность физического лица;

документ, удостоверяющий личность представителя.

Прием заявлений на участие в аукционе со всеми необходимыми документами заканчивается в установленном организатором аукциона день и время, указанные в извещении. Заявления, поступившие после установленного срока, не рассматриваются. Сроком поступления заявления является дата его регистрации в журнале регистрации заявлений на участие в аукционе. Организатор аукциона имеет право снять предмет аукциона с торгов в любое время, но не позднее чем за 3 календарных дня до назначенной даты проведения аукциона, о чем организатором аукциона извещаются участники аукциона. Продавец имеет право снять предмет аукциона с торгов в любое время, до продажи объекта в процессе аукционных торгов, без объяснения причины.

В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов по названной аукционистом цене. Данный участник объявляется победителем торгов. Если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в нем подано только одним лицом, предмет аукциона продается этому лицу при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5 процентов.

Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Гродно, ул. Врублевского, 3, каб. 209, с 8.30 до 17.30.

Последний день приема заявлений 4 июня 2013 г. до 15.00.

Телефон для справок: 41-98-32 – Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки».

Дополнительная информация: www.ino.by

■ Простыя рэчы Сяргея Рублеўскага

Самая гарачая вада, як усім вядома, — кіпелі... калі ўжываць мову маіх лепельскіх аднавяскоўцаў... А трохі прыгрэтую ваду ў нас называюць «летняй», ці «прылечанай». Але хто з утомленых, змурзчаных пыльнай працай сялян будзе мыцца летняй вадой — яна ж скоціцца са спіны, як глыжок снегу з гурбіны.

У калгаснай лазні мы змешвалі ваду: кіпелі разбаўлялі халадзёнкай — зачэрпвалі яго з металічнай бочкі карцом, а тады — ваду са студні, якая загарда нанашаная стаяла ў такой жа ёмістай бочцы. Мы, хлапчкі, тым часам апускілі ў тазікі далонькі ды, шавельчы палычкі, мацелі, якой стала вада — ці не надта яшчэ гарачая. То з аднаго кутка лазні, то з другога чутны былі галасы: «Тата, падлі яшчэ халадзёначкі, апыкае руку...», «Горача, пячэ — не пакарацца...». Вядома ж, здзіцэная сямка далікатна.

Каторы бацька спрабаваў ваду ўслед за сынамі і, каб не пеціцца мальца, сумна прамаўляў: «Не выдумлівай, нармальна...».

У той дзень у калгасную лазню мяне ўпершыню ўзяў з сабой бацька, а не маці. Незаўважна наступіў той узрост, калі хлапчук пачынае звяртаць увагу на розніцу паміж людскімі целамі, як пясчэнак прабіваючы дзюбкай цікаўнасці спаівальны покрыві матчынай любасці.

Далучэнне да мужчынскай грамады было своеасаблівым святам, якое хоць і не ўсведамлялася, але ўсё ж злёгка казыталася таямнічым прадчуваннем будучыні.

Я з павольнай, як вечаровы ветрык, і таму амаль незаўважна радасцю назіраў за паводзінамі даўно знаёмых дзядзькаў і мальцаў. Усе яны, да аднаго, здаваліся мне радней.

Мужчынскі ланцэвы тлум у той зорны вечар запамінуўся мне нячутым дагэтуль пакрэкваннем, воклічамі ды самачынным венавітай лупцоўкай на гарачай паліцы. Адлупцоўкай мяне злёгка (здавалася, гладззячы) духмяным брызавым венавікам і бацька — праўда, не на самым узвышшы, а на першай яго прыступцы. А тады пачаў наліваць у тазік ваду... Я сядзеў на лаўцы, азіраўся

наўкруг ды чакаў, калі, у чарговы раз злазачы з верхняй паліцы, сусед Арцёмавіч (а яго толкі так і называлі ў вёсцы) прамовіць свае дзіўныя словы: «Шоўкаў венік!» Я ледзь стрымліваў памкненне памацаць яго, каб пераканцца, што венік і сапраўды дзівосным чынам робіцца шоўкавым.

Доўжылі свае бисконцыя перазовы венікі, булькацела вада, грымотна перасоуваліся па падлозе тазікі, не сціхала рознагалоса гамана... «Як гэта хораша і весела мыцца з мужчынамі...» — думаў я і стараўся хоць у чым-небудзь быць як усе, падобным на дарослых ці хаця б на старэйшых сяброўку. І калі бацька паставіў на падлогу каля лавы тазік з вадой, я тут жа, як малыцы, апусціў у яе руку...

Тут я павінен набраць поўныя грудзі паветра, каб нанова перадаць, хоць цяпер ужо шчасліва (менавіта!) помнае, але на той момант жаднае здарэнне. Бацька не паспеў уліць у кіпень і паўкарца халадзёнкай, як я апусціў у ваду руку, прытым габрануў далонькай, як драўлянай лапатачкай, якой гаспадарыні перамешваюць ягады, калі варяць варэнне. І рука мая ўвобміг і сапраўды здэвэрванела і патрапіла пад лілю болю.

Я выхапіў яе з п'якучы гарачыні, ускочыў на ногі і зароў непазнавальна моцным голасам. А калі было працягу руку да касцей, дык і яшчэ грамчэй — так, што, здавалася, загнулі ўсе гукі ў свеце.

Упужаныя дарослыя і малыцы ўсё адно як закам'янелі, абступілішы мяне з усіх бакоў, а разгубленыя, спалатнелы бацька падхапіў на рукі, пачаў аглядаць алек, хукаць на яго ды сццяшаць мяне, як толькі ўмеў. А потым, нібы апамятаўшыся, таропка вынес у прымыйнік, усцяўна на абв'яляны рукі-ногі вопратку, укруціў у коўдру і падбегам панёс да хаты... Балазе, яна ад лазні стаяла недалёка.

Дзіўна, што з гадамі памяць мая пра той прыкры выпадак не слабее, а, наадварот, набывае толькі большую глыбіню і свечкавае святло. Яна прырастае прыемнымі асацыяцыямі і робіцца шчаслівай акарасай жыцця.

Як сёння тое было: помню частае бацькава дыханне над вухам, ягоны сунцшальны шэпт... Прыгаломшаны болям, я ўсё ж знаходзіў сілу, каб з бацькавых рук аглядаць ваколіцу, луг, на якім і ў вечаровым мо-

ГАРАЧАЯ ВАДА

раку добра быў бачны бацькаў след на роснай траве. Я сядзеў на бацькавай руцэ, як на цёплай жэрдыцы плота і, нягледзячы на боль, хацеў заставацца на ёй як мага даўжэй. А можа, гэта цяпер, пасля доўгіх гадоў прырачэння памяці так хочацца?.. Хто ведае.

Так альбо інакш, але душа мая, як губка, паглынула кожную драбніцу бацькавага клопату і п'ячоты, нібыта я, няўцямны, прадчуваў, што такім мне трэба запомніць бацьку на ўсё жыццё.

А што тычыцца мамы, дык яе паводзіны пры ўсіх воплесках рук і войкінамі былі больш звыклымі, а таму менш запамінальнымі. Матуля праз якую хвілінку пасля таго, як мы ўвайшлі ў хату, пачала завыхацца ў пошукх паратунку: загрукала дзверцамі шапкаю, дастаючы алей, гусіны тлушч, а потым таропка, нібы згаюванне залезала ад аднаго імгнення, пачала шукаць у шурфлядах марлю ці якую тоненькую анучку... Калі яна ўсё прыладзіла і пачала, ца-луцьці, аглядаць маю руку, я і сам утаропіўся позіракам у пачырванелыя кісці — я і жаннуўся: вялізны пухір на ёй наліўся вадкасцю на-крануцца. Здавалася, дастаюцца аднаго дотыку — тоненькая скура паравецца, а я ўвесь, да апошняй грамулькі, разам з невядомай вад-касцю праз дзірачку выцяку долу...

А між тым пальчыку так свярбела пакаратаць... Але асмеліўся я гэта зрабіць толькі праз пару дзён, калі старан-нымі мамы боль трохі аслабіў свае ціскі. Да майго шлюбнага вяселля было яшчэ вельмі далёка.

Месяцы праз тры я, махаючы све-жым венавікам, ужо бадзёра крочыў поплец з бацькам у лазню. У доб-рым гуморы, з радасцю на душы ад прадчування маючай адбыва-сцарэчы са сваёй мужчынскай гра-мадой. Праўда, калі ганька лазні, дзе тоўпіліся дарослыя і малыцы-падш-ванцы, я ўцяў галаву ў плечы і ні-бы пасля якой незабыўнай правыні сарамліва апусціў долу вочы. Але сяброкі прывітальна падбэдзёрлі мяне, а мужчыны непрыкметна рас-ступіліся, вызваляючы сцяжынку.

Падбэдзёраны такой сустрэчай, у лазні я ўсё ж заставаўся асцяро-жа-абачлівым: моўчкі сядзеў на лаў-цы ў чаканні, пакуль бацька наль-

Адбітак уціснуты ў сэрца.

ў тазік ваду, а потым пытаўся, ці не гарачая яна, хаваючы за спі-най сваю апечаную руку. А бацька, у сваю чаргу, пачаў спачатку налі-чы якую тоненькую анучку, а потым ужо кіпелі.

Прайшоў не так шмат часу, як бацька падараваў мне шчасліваю магчымасць канчаткова акрыяць пасля прыкрга выпадку. Як і дру-гія бацькі сваім зусім маленькім і трохі ўзрослым сынам, ён дазволіў пацерці яму намыленным «шоўка-вым» венавікам — бо мачалач не лю-біць — спіну. А вясковья ж хлопчыкі, як толькі пачыналі хадзіць з баць-каў ў лазню, мусілі, па таямнічым алгарыме душы ва ўсім стараліся дагэдзіць ім — напрыклад, увобміг

Справаводства вялося з уласцівай захопнікам педантычнасцю.

■ Хто — каго?

Што было — было: дзве кабеты раніцай ля студні сустрэліся: — Слухай, кумачка, ты не бачыла, хто забіў маю белую курыцу? — пытаецца адна. — І не чула, і не бачыла... І няхай не разграбае граду, якую мой мужык пад цябуло зрабіў! Два мужыкі там жа увечары: — Ты чаму такі сумны? — цікавіцца першы. — Ды разумееш, сусед да жонкі маёй ходзіць. Як толькі я на рыбалку... — Во ліха!.. Дык, можа, табе на рыбалку не хадзіць? — Я спрабаваў — сядзеў дома. Але ж сэрца кривоца: ён маю рыбу ловіць!..

Нехта з вялікіх пісаў, што гу-мар упрыгожвае нацыю, і пакуль яна здольная жартавачы... Патрэбны докказы? Ды колькі заўдана, бо... У газету проты люд Шле радкі — ну чыста цуд! Чытаю: Вось вяслёлым словам Вядзе атаку Кусянкова, З гарачым вершам — Гарачоў, Яму ў падтрымку — Гарбачоў. Жартуе безупыльна Спідарыня Чыгрынава. А «ляпне» штосьці Гаўрыш, Ні слоўка ні прыбавіш! На дзіва «вастраслоўскія» Сталічныя Астроўскія. І ні разуючы не прыіць С. Нефёдовіч... А Старых... Ды ўсіх не пералічыш, Бо конкурс многіх кіліч! Усе мы — дружная сям'я. Што ж, далучаюся і я. Вось з такога ўступу пачынае свой новы ліст спідарыня Валянціна Гудачкова з Жытквічаў. Ад яе ж — цэлы россып жар-таў-подпісаў да верхняга здымка. На «геранію» яго вочкам кінулі? Значыць, ужо ведаеце, што ёй Справілі абноўкі, Расчасалі хвосцік... У сабак таксама Конкурс прыгажосці. Праўда, называюцца яны па-ін-шаму — выставамі. А ў астатнім... Тая ж дэманстрацыя знешніх дан-ных, тая ж узнгароджанні... І пры гэтым нават перамож-цы, самыя-самыя з парадзістых, прыгожых, разумных — не разу-меюць, бывае, уласнага шчасця. Горш за тое (як падслухаў спідар Валерыі Гаўрыш з Чавусаў),

«...КУДЫ КРОЧАЦ ГЭТАК ШПАРКА? НА ПАКАЗЫ ФІРМЫ «МАРКА»!..

Да нялюбага Пірата Валакуць «дзядзьчынку» сватаць... Ёй жа — лепш, каб да Атоса, Улюбёнага барбоса... Ды калі на шыі почал, Завядуць, куды захочуць. Атрымліваецца, лёсу «дзядзьчын-кі» зусім не зайздросны? Упэўнена ў гэтым і спідарыня Валянціна Пабягайла з Ляхаві-чаў, якая ад імя «гераніі» піша: Хоць прыгожа я адзета, І ў пантофілках бягу, Ні каханя мне, ні дзетка... І жыццё на ланцугу. Яно, вядома ж, не можа рада-ваць — нікога. А з існага боку... І сабакку, і катку Добра жыць у горадзе: Лепш хадзіць на павадку, Чым сядзець на холадзе. Лічыць так спідар Анатоль Гарачоў з вёскі Даўнары Іўеў-скага раёна. Ён жа прызнаецца, што апошні здымак яго вельмі ўразаў, нагадаў той час, калі сам быў маладым, а дзедзі — малень-кімі. «Як іх прыбралі? Ды проста: амаль да года — у пялюшкі, — уз-гадвае спідар Анатоль. — Я сам іх спавідаў. Калі не верыце, у жонкі спятэйце... А вась нарадзіўся наш першы ўнук... Не, пра пам-персы дзядзьчынкі рэкламе я нешта ведаў, а вась пра тое, што на іх надзяваецца бодзі, мяне зусім зб'янтэжыла. Бо немаўлятка ж тое выяваецца, круціцца, плача... Кнопкі зашпіліць амаль немагчы-ма. На дзіцяці. Што ўжо казаць пра сабакку?»

Так што здымаю каляюш перад яго гаспадаром ці гаспа-дыняй», — працягвае спідар Анатоль. І рыфмаваным радком дадае: Па сучаснай ультрамодзе Апранулі сучыі бодзі І на лапы не шкарпэткі — Новамодныя пінеткі. Паглядзець было б нам любя, Каб яшчэ і востку ў зубы. «Смеху варта!» — сказаў бы люд, убачыўшы і ад душы парага-таўшы. А вась высоны зрабіў бы розныя. І сумныя, відаць, таксама. Як, напрыклад, спідар Іван Аст-роўскі з Мінска: Ні катка я, ні сабаку У сваю хату не бяру, Бо жыў я небаарака: Мецца — толькі камару. А, між іншым, ён, гэты камар ці не найлепшая са свайскіх жы-вёл, бо ні карміць яе, ні пайці, ні п'ць, бо... Нешта не тое, як мяр-куе спідар Віктар Трайкоўскі з Мінска:

Сэрца замуж пранге... Дзядзюкі ціці Жанне, Не на звязку цягне, А ўжо на выданне. Зрэшты, калі замуж за любяга, то, мусіць жа, з падскокам ідуць? Тут жа... Нешта не тое, як мяр-куе спідар Віктар Трайкоўскі з Мінска:

не? Бо там, калі верыць спідарыні Гудачковай (а не верыць ёй нельга): Падарылі Жучку — Ад бабুলі — унучку: Аддала ўсю пенсіюку За «таку малесеньку!» Што ж: яно ёсць, бываюць вы-падкі, калі ніякіх грошай не шка-да! Пра адзін з такіх піша спідарыня Марыя Грышчанка з Дзяржынска: Захацела Клава дужа Мець малое, Хоць без мужа... Доўга думала, гадала — Гудзелька сабе прыдбала: Хоць каштуе многа грошай, Ды як я ляпечка харошы! Да таго ж ён сябар, пацешка... І... прыкметна. Чаго? Ну, па-першае — стабільнасці, па-другое — дастатку, па-трэцяе — нашай прадпрымальнасці... Не верыце? Чытайце: Кажуць, цэны на адзенне Аж пад неба... Ды ці так? У мяне вась — ёсць сумненні: Прыбіраюць жа сабак? Піша, паглядзеўшы на здымак, спідар Юрыі Вінаграду з Ба-роўска. І сунжэнцы Астроўскія з Мінска: Бачна ўсім (што тут казаць!) «Меншы брат» — харошы: Можа дзедзі паказаць, Што не ляміць грошай. Бо мае! Адкуль? Ведае спідар Васіль Пяшчэвіч з вёскі Юркаві-чы Жытквіцкага раёна: Гаспадыня на рэкламах Зарабляе грошы ў крамах: Вось і зараз крочаць шпарка — Рэкламуюць тэці «Марка». Заўно — і нагавіцы Спрэс вядомай «Міпавіцы!» Варта гэта справа! Бо што-шня, а нагавіцы вельмі патрэб-ныя! Усім сабакам! Навошта? Непакоюць гарады Розных цюцкаў «сляды»... Хто не хоча падбіраць, — Трэба порткі апрагнаць І пад іх — умова — Памперс адмысловы. Нешта ёсць, згадзіцеся, у гэ-тай прапанове ад спідара Міхаі-ла Дубовіка з вёскі Арэшчычы Барэзінскага раёна! Бо зусім жа нядуна мы, як той казаў, мелі ня-шчасце бачыць: Толькі-толькі снег растаў, — Перапуд людзей узяў: У навінах паказалі — Усё сабакі «абскакалі»... І адна надзея ў нас На мясцовы камунгас. Піша так спідарыня Соф'я

Кусянкова з вёскі Лучын Рага-чоўскага раёна. Ад яе ж і зусім не рытарычнае «чаму?» — у прыватнасці, такая несправядлівасць? Расфуфіраную сучку Цётка вывела гуляць. А як зробіць тая кучку — Дзядзетка вінен прыбіраць. Так атрымліваецца? Хоць ва ўсіх цывілізаваных краінах гэта робяць самі ж «цёткі», чытай — гаспадары сабак. І мы да гэтага, мусіць, дойд-зем? Пытанне толькі, калі... Зрэшты, вась тут і цяпер разо-ва не столькі пра гэта... Колькі — Ну і прыбралі ж Муху, Быццам маладуху! Аж зайздросна стала мне, Што не ў гэткім жупане! І пантофілі — проста цуд, На замках-лапучках! Мусіць, грошай трэба пуд На такія штучкі? — цікавіцца спідарыня Ніна Бурко з вёскі Каланцыя Барэ-зінскага раёна. Спідара ж Мікалая Старых з Гомеля дымае пытанне, навош-та усё гэта? Нахалеру на сабак Надзяваць штаны і фрак? Да марозу-снегу ёсць У жывёл густая поўсць. І не варта спрабаваць Іх у тэці абубаць. Бо абутак — без маны — Ім, як вязям каіданы. «Здымак», — піша Любоў Чы-грынава з вёскі Забалацкі Ві-лельскага раёна, — нагадаў мне далёкае маленства. Да двух гадоў я расла ў зямлянцы. Ды і потым сядзела на печы, бо не было ча-го ні апрануць, ні абубць... І вась аднойчы мой брат (ён з 14 гадоў працаваў трактарыстам) закінуў мяне на печ... лапцік! Ды такі ж маленчкі, такі прыгожы! Радасць была неймаверная! Я налюбава-ца не магла: надзены яго на левую ножку, потым на правую... Кара-цё — нагулялася, а вась на ву-ліцу так і не выйшла, бо... адзін. А тут, бац, абуты сабакка! Аж ча-тыры «лапцікі» на ім!..»

Ці шчаслівы ад гэтага — і сам, і яго гаспадыня? Ёсць пытанне ў спідарыні Чы-грынавай, значыць, ёсць і адказ: Атрымала бабка Дарка Раз на век гуманітарку. Ды ўсунулі ў нагузку Ёй вась гэту карапузку... На думку спідара Аляксанд-ра Матошкі з Расонаў, яна, гэтая «карапузка» ідзе цяпер ды раз-важае:

гледзься наступным разам! Сам ты брэшаш...».

Мой дзядзька Цімох, які адзіны на той час у нашай вёсцы меў ма-тацыкл і якому я таксама з вялікай ахвотай, які і бацьку, шараваў спіну, не меў аніякіх знакаў ваіны на сва-ім целе. Мне было нават крыўдна, што такі чалавек не мае звыклых прыкмет ге-ройства. Да таго ж любы сэрцу дзяд-зецка меў даволі прыкрую для мяне ланзевую звычку, якую я на той час аніак не мог патлумачыць. Ён заў-сёды мыўся вельмі гарачай вадой. Спаласкваючы ў ёй мачалку, я на-ват асцерагаўся апускаць у вядро сваю незабыўна апечаную руку. Так, я не памыліўся — менавіта ў вядро: ніякіх тазікаў Цімох не прызнаваў. Бывала, каторы з мужчын клапатлі-ва прапаноўваў: «Цімка, вазьмі ты тазік, зручней жа. Вунь на лаўцы вольны стаціць...» І чую ў адказ адно і тое ж: «Дзядзю, даражэнькі, для мяне вядро зручнейшае». У рэшце рэшт, да яго перасталі звяртацца з такімі прапановамі.

Толькі з узрастаннем я зразумеў паходжанне звычкі свайго дзядзь-кі мыцца гарачай вадой.

У 1944 годзе яго, шаснаццаці-гадовага юнака, і дзедзі Юстына падчас Ушацкай блакады ўзялі ў палон фашысты. Было гэта на са-мым пачатку мая. Палон — дарога ў Германію — лагер. А ў лагеры ве-дама ж якое мыццё! Заўсёды по-халкам, з пануканнем — скоціцца з цела вады і куды твай шлях пасля гэтага мыцця паверне — нават Богу невядома.

Праз колькі месяцаў дзядзьку Цімоху і дзедзі Юстыну немцы зра-білі «палёжку» — аддалі іх у парабікі баўэру, рабіць звыклую сялянскую справу. Але нанач у тэрмін трэба бы-ло вяртацца ў лагер, зноў трыццаць побытавыя ўмовы для рабоу — пе-рабавіцца з гнілога на мёрзлае ды мыцца, калі выпадала, гарачай, як вытрываць, вадой, каб вошы не за-лі... Якія табе тазікі, якая змена вадзіць... Напоўніў вядзёрка ды па-мыць адзін раз. Так і ўкаранілася звычка на ўсё жыццё. І вась цяпер, калі я ў лазні напус-каю ў тазік ваду, дык міжволі згад-вае дзядзьку Цімафея Юстынавіча, асабліва тады, калі вада звыш ме-ры гарачая. Іншым разам такой я яе раблю наўмысна, каб не слабела памяць аб родным чалавеку

■ Напярэдадні

Як сталіца адсвяткуе Дзень Перамогі?

Адным з самых відовішчых мерапрыемстваў стане святочны салют з 30 залпаў, які адбудзецца ў Мінску і абласных цэнтрах у 22 гадзіны.

— З любога раёна Мінска яго змогуць назіраць усе ахвотныя, — запэўніў начальнік упраўлення інфарма-цыі, прэс-сакратар галоўнага ўпраўлення ідэалагічнай работы Міністэрства абароны Уладзімір Макараў. — У сталіцы святочны феерверк будзе весіцца з шасці аг-нявых паліцый: у парку імя 60-гадовай Перамогі, каля вёскі Зяцань, каля аэрапорта Мінск-1, у раёне Навінак, ва Уруччы ў парку адной з воінскіх часцей, а таксама недалёка ад Чыжоўскіх могілак.

Дарэчы, сёлета спаўняецца 70 гадоў з моманту перша-га салюту ў гадзі Вялікай Айчыннай ваіны. Тады 12 артылерыйскіх залпаў са 120 устаноак былі зроблены ў сувязі з вызваленнем гарадоў Белград і Арол.

Што датычыць іншых святочных забавляльных ме-рапрыемстваў у сталіцы, то агульнагарадскімі пляцоў-камі для іх 9 мая стануць месцы каля Палаца спорту, на праспекце Пераможаў і ў парку Перамогі.

— Каля Палаца спорту выступяць ансамблі «Купа-лінка», «Харошкі», Нацыянальны акадэмічны аркестр імя Жыновіча, «Камерата», «Чысты голас» і іншыя ар-тэсты, — паведаміла журналістам начальнік упраўлен-ня культуры Мінгарвыканкама Віталіна Рудзківа. — У парку Перамогі пройдзе канцэрт пераможцаў Мінскага гарадскога конкурсу патрыятычнай песні. На вуліцы Карла Маркса адкрыцца пешаходная зона. Усёго ў Дзень Перамогі ў Мінску запланавана звыш 50 свя-точных мерапрыемстваў.

Адно з галоўных — канцэрт майстроў мастацтваў «Пераможныя вёрсты ваіны», — які пройдзе 8 мая з 17 да 19 гадзін у Палацы Рэспублікі. Зразумела, свята ў сталіцы не абдыецца без традыцыйнага шоста ветэ-ранаў, якое адбудзецца 9 мая з 11.00 да 12.30. Сёння ў Беларусі засталася 25 412 ветэранаў. Крыху больш за 17 тысяч з іх — удзельнікі ваіны.

■ Факт

Канцэрты каля гарадской ратушы аднаўляюцца

Канцэрты каля гарадской ратушы адновяцца па суботу з 11 мая і будуць праходзіць тут да канца верасня. Пра гэта паведаміў намеснік начальніка Упраўлення культуры Мінгарвыканкама Сяргей Імдзевеў.

Летась каля ратушы выступалі сталічныя музыч-ныя калектывы, ігралі міні-спектаклі, і а зале «Верх-ні горад» праходзілі бісплатныя канцэрты. Падобныя мерапрыемствы плануецца і ў гэтым вясенне-летнім сезоне.

■ «Мінск-Навіны»

■ Факт

Канцэрты каля гарадской ратушы аднаўляюцца

Канцэрты каля гарадской ратушы адновяцца па суботу з 11 мая і будуць праходзіць тут да канца верасня. Пра гэта паведаміў намеснік начальніка Упраўлення культуры Мінгарвыканкама Сяргей Імдзевеў.

Летась каля ратушы выступалі сталічныя музыч-ныя калектывы, ігралі міні-спектаклі, і а зале «Верх-ні горад» праходзілі бісплатныя канцэрты. Падобныя мерапрыемствы плануецца і ў гэтым вясенне-летнім сезоне.

■ «Мінск-Навіны»

спідарыні Грышчанка з Дзяр-жынска, Гудачкова з Жыткві-чаў, Тарасік з Мінска, Дубік з Барысва, спідары Яцкевіч з Пружаншчыны, Дубовік з Бярэ-зіншчыны. Спідары ж Гаўрыш з Чавусаў і Гарачоў з Іўеўшчыны набралі аднолькавую колькасць балаў.

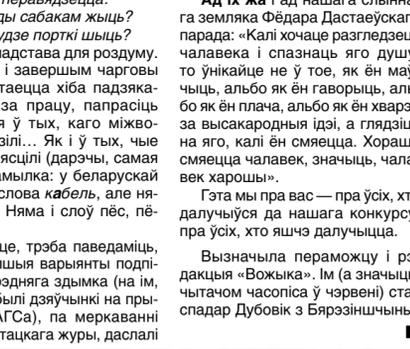
Таму журы маленькае рэдак-цыйнае, добра такі паспрачаў-шыся, прысудзіла прыз (у выгля-дзе падпіскі на дарогу сэрцам «Звязду») спідару Гарачоў. Хо-чаце, каб вам? Пішыце. Здымак, як заўжды, дадзецца. Умовы ра-нейшыя: коратка (не больш за во-сем радкоў у варыянце, колькасць якіх не абмяжоўваецца), дасціпа, разборліва, па-беларуску. Зага-дзі ўдзячны!

Валянціна ДОУНАР, Фота Анатоль КЛЕШЧУКА.

Ад іх жа і ад нашага спынна-га земляка Фёдора Дастаеўскага парада: «Калі хочаце разгледзець чалавека і спазнаць яго душу, то ўнікайце не ў тое, як ён маў-чыць, альбо як ён гаворыць, альбо як ён плача, альбо як ён хварэе за высякарондныя ідэі, а глядзіце на яго, калі ён смяецца. Хораша смяецца чалавек, значыць, чала-век харошы».

Гэта мы пра вас — пра ўсіх, хто далучыўся да нашага конкурсу, пра ўсіх, хто яшчэ далучыцца.

Вызначыла пераможку і рэ-дакцыя «Вожыка». Ім (а значыць, чытачом часопіса ў эрэвоні) стаў спідар Дубовік з Бярэзіншчыны

Вось на ёй і завершым чарговы агляд. Застаецца хіба падзяка-ваць усім за працу, папрасіць прабачэння ў тых, каго міжво-лі пакрыўдзілі... Як і ў тых, чые радкі не змясцілі (дарэчы, самая тыповая памылка ў беларускaj мове ёсць слова кабэль, але яна-ма кабэль. Няма і слоў пёс, пё-сік...).

■ Так бывае

Яе завуць Надзея, цяпер ужо Фёдараўна. Яна нарадзілася і вырасла ў адным з абласных цэнтраў. Свой «лёс» сустрэла там жа. Яго звалі Аляксей — з ім дзяўчына вучылася ў школе, а пасля 11-га класа пра вырашыла пажаніцца. Мужам учарашні аднакласнік стаў цудоўным: пшчотным і працавітым. Маладая сямя вельмі хутка абзавялася неабходнымі аtryбутама сямейнага шчасця: асабістай аднапакаёвай кватэрай, аўтамабілем. А потым нарадзілася Настачка — іх дачушка.

ДВОЙЧЫ РАЗВЕДЗЕНАЯ

Аляксей, каб абдзее яго любімай жанчыны ні ў чым не мелі патрэбы, вырашыў заняцца ўласным бізнесам і адкрыў маленькую кавярню. Справы пайшлі добра і праз год у Аляксея з'явіліся яшчэ дзве кавярні. А неўзабаве сям'я развіталася з аднапакаёўкай і пераехала ў добры двухпавярховы катэдж. Надзея не магла нарадавацца на мужа.

Незаўважна падрасла і пайшла ў першы клас Настачка. Гады ляцелі хутка, у сям'і панавалі любоў, дабрабыт і спакой. Надзея зайздросцілі ўсе сяброўкі і знаёмыя: «Баць ты, ніколі прыгажуняй не была, а такога мужыка сабе знайшла!».

— І, мабыць, сурочылі, — расказвае мая суразмоўца, — Настачка якраз перайшла ў сёмы клас, як у майго Аляксея згарэла кавярня. У нас з мужам было падазрэнне, што яе спалілі, але нічога даказаць мы не здолелі. Потым на выніках праверкі закрылі другую кавярню. А праз некалькі месяцаў мы былі вымушаны развітацца і з апошняй: цяжка захварэла дачка, спатрабілі дарагія лекі, і Аляксей прадаў бізнес.

Праблемы, з якімі сутыкнулася сям'я, негатыўна паўплывалі на Аляксея: ён пачаў злжываць алкаголем. Надзея трымалася: ратавала дачку і спрабавала ўшчуваць мужа. Настачка, на шчасце, паздаравала, а вось Аляксея цяжка было пазнаць: ён стаў грубым, жорсткім, рэзкім. Не было дня, каб не прыкляўся да бутэлькі,

але пакінуць мужа ў такой сітуацыі Надзея не дазвляла сумленне. Колькі б яшчэ яны так жылі, невядома, але аднойчы Аляксей падняў на Надзею руку. У выніку жанчына тыдзень правяла ў бальніцы.

Пасля гэтага Надзея сабрала рэчы і разам з дачкой пераехала да старонькі бацькоў у вёску. Там уладкавалася прадаўцом у мясцовую краму... Пакунікоў было шмат. Але яна амаль адразу звярнула ўвагу на высокага сімпатычнага мужчыну. Міхаіл прадаваў трактарыстам, меў добрую рэпутацыю ў калгасе. Сустрэкаліся з Надзеяй яны нядаўна.

— Я была вымушана зноў усё пачынаць з нуля. Так узлаваля сына на Міхаіла, што забараніла сыну падтрымліваць з ім адносіны. Навошта хлопчыку бацька, які нам здраўдзіў? — разважала Надзея Фёдараўна.

Спачатку Міхаіл спрабаваў сустрэцца з сьнямам, наладзіць адносіны з былой жонкай, але потым кінуў гэтыя спробы. У новым шлюбу ў яго нарадзіўся яшчэ адзін сын. Патраба ў стасунках з Ігарам у Міхаіла пакрысе энкліка.

...Прайшлі гады. Жонка Міхаіла памерла ад раку. Ён застаўся з двума дзецьмі на руках і «ўспомніў» пра Надзею. Але яна яму не даравала: нават размаўляць не стала. І сыну Ігару, які і раней, забараніла мець стасункі з бацькам.

Сама ж Надзея нядаўна жыла ў інтэрнаце — неўзабаве адкрыла ўласную краму, пабудавала кватэру.

А зусім нядаўна ў яе жыцці з'явіўся... першы муж Аляксей. Ён кінуў ішчэ, зноў адкрыў кавярню і ўсё запрашае Надзею на спатканне. Але тая з прахалодай ставіцца да яго залічана.

«Дзякуючы» двум шлюбам яна навучылася быць моцнай. Мабыць, занадта моцнай і занадта незалежнай, каб зноў захакацца.

Настася КАЗІМІРАВА

■ 3 пункту гледжання псіхолага

ЖАНЧЫНА З «ДЭФЕКТАМ»

Як выбраць новага спадарожніка жыцця і не наступіць на граблі былых адносін?

Скасаванне шлюбу — адзін з самых моцных стрэсаў, які перажывае чалавек у сваім жыцці. Ён нават параўнальны са смерцю родных. Жанчына, якая знаходзіцца ў стане скасавання шлюбу ці перажывае наступствы гэтага кроку, мае асаблівую патрэбу ў дапамозе і падтрымцы. І вось што раіць прадстаўніцам прыгожай паловы чалавецтва ў гэтай сітуацыі псіхолаг Лілія Ахрэмчык.

— У грамадстве ўсталявалася меркаванне, што разведзеная жанчына — гэта дрэнна, яна нібы з дэфектам. Маўляў, мужчыны ад добрых жонак не збягаюць. А вы як лічыце: скасаванне шлюбу для жанчыны — гэта пачатак ці канец асабістага жыцця? І як выбраць новага спадарожніка, каб не наступіць на граблі былых адносін?

— Безумоўна, гэта канец... ранейшага жыцця. Калі жанчына — разумная. А калі не, тады пацягнуць з сабой у новыя адносіны ўсе непрыемнасці з былога шлюбу: у гэтым выпадку, думаю, зразумела, што з ёю зноў здарыцца. Тады навошта было нешта мяняць у сваім жыцці і развітацца з былым мужам? Каб не паўтарыць зробленых раней памылак, неабходна высветліць, што не задавальняла жанчыну ў папярэдніх адносінах, з чым яна ніколі не здолее змірыцца. А потым скласці партрэт мужчыны, з якім хацелася б звязаць сваё жыццё: ад росту і колеру валасоў да... жыццёвага сцэнарыя. І калі лёс падаруе патрэбную сустрэчу, жанчына ўжо не зробіць былых памылак.

— Як хутчэй «ачомацца», вярнуцца да жыцця пасля скасавання шлюбу?

— Раслабіцца па поўнай... Жарт. Але на самой справе, ён не далёкі ад ісціны — скасаванне шлюбу трэба адпачкаць. Як менавіта жанчына гэта будзе рабіць, яе справа: можна са шклянчай віна і з сяброўкамі на кухні (толькі не перагнуць з алкаголем), можна — з маладым прыгажуню ў ложку, а можна — ціха ўсплываючы ў падушку. Такім чынам, дазваляецца сябе пашкадаваць. Можна таксама выдзіць усё фота з былым мужам у сацыяльных сетках ці на іншых носьбітах. Альбо патэлефанаваць яго новай спадарожніцы і нагаварыць ёй розных «прыемнасцяў». Дазваляецца і гэта (вы ўжо нічога не страчваеце). Можна рабіць усё, пакуль гора не будзе выпіта да дна. Як толькі жанчына наблізіцца да апошняй мяжы ў сваіх пакутах (а яна гэта абавязкова адчуе) — тады і трэба пачынаць новае жыццё. Схадзіць у лазню, зрабіць масаж, купіць сукенку, перафарбаваць валасы. Сэнс дзеянняў у тым, каб прынесці задавальненне целу, праз якое, глядзіш, адпачне і душа. Потым неабходна ўзгадаць пра ўсё тое, што забараняла сабе жанчына падчас шлюбу ці на што ў ёй не хапала грошай: паехаць адпачыць і паглядзець новыя месцы, дзе даўно марыла пабываць, заняцца нейкім відам мастацтва, прадаць гаспадарку ці наадварот — купіць у дадатак да таго, што ёсць, нешта новае. На шчасце, мужчыны — хадзячы вельмі значная частка нашага жыцця, але не адзіная.

— Як адважыцца завесці новыя адносіны? Праз які час гэта лепш зрабіць — адразу кідаючы ў акіян новыя папярэднія ці пачакаць?

— Калі жанчына кінецца ў новыя пацукі, як у акіян, — яна ў іх патоне. А хочацца ж выплысці, праўда?.. Вось і трэба спачатку навучыцца плаваць самастойна. І потым... Жанчына марыць сустрэць не бярвяно, каб за яго ўхапіцца, а сімпатычнага пляўца. Так?

— Тады на што неабходна звярнуць увагу ў новых адносінах, каб пазбегнуць былых памылак? На якія граблі часцей за ўсё наступаюць пары?

— Добра, калі ўвагу наогул атрымаецца на чымсьці засяродзіць... Тут якраз і ідзе размова пра асэнсаванне, пра тое, каб навучыцца назіраць за сваім жыццём. Трэба ўмець спыніцца, абдумаць, ацаніць, зразумець, па якіх прычынах здарылася нешта кепскае, што гэтаму паспрыяла. Каб новыя адносіны склаліся не так, як былыя, трэба, каб добра папрацавала душа. А памылкі... Сярод галоўных намоваў дзве: нежаданне ці няўменне ставіць сябе на месца іншага чалавека, імкненне атрымавацца, а не аддаваць.

— Ці трэба захоўваць адлегласць альбо ўсё ж падтрымліваць сяброўскія адносіны з былым мужам, нават калі ён прамяняў імя на іншае?

— Усё індывідуальна. Калі былых мужа і жонку задавальняе новая форма адносін і ніхто ў іх не адчувае сябе ахвярай, тады сяброўства магчыма. Калі, напрыклад, нехта з двай працягвае кахаць іншага, то такая форма адносін ёсць залежнасць, якая пазбавляе чалавека свабоды, у тым ліку ў стварэнні новай пары.

— Калі ад былога мужа нарадзіліся дзеці, ці трэба ім дазваляць падтрымліваць адносіны з бацькам?

— А што даў права былой жонцы ператварачаць у судзіў? Агульнае пытанне гаворыць пра тое, што жанчына лічыць сябе лепшай і больш маральна ўстойлівай за мужчыну. І чамусьці ўпэўнена, што яна надзелена правам вырашаць лёсы — бацькі і дзіцяці. Ці не змагаюцца гэта для звычайнай прадстаўніцы прыгожай паловы? Богу — Богава, Кесару — Кесараву. У маці з дзіцем свае адносіны, у таты — свае. Што датычыцца ўзаемаадносін паміж былым мужам і жонкай, то рабіць выгляд, што яны добрыя сябры, калі гэтага няма на самой справе, таксама не трэба. Дзеці адчуваюць падман, і ні нельга дэманстраваць такую форму адносін — яны іх могуць перанесці потым, калі стануць дарослымі, у сваё жыццё. Былому мужу і жонцы трэба быць прадзвімымі адно з адным: атрымліваецца сябраваць — сяброўце (калі новыя партнёры не супраць), не атрымліваецца — звязвайцеся толькі па пытаннях, якія датычацца дзіцяці.

— Што рабіць, калі асабістае жыццё ў жанчыны пасля скасавання шлюбу складаецца з папярэдняга, але былы муж (а такія сітуацыі таксама здараюцца нярэдка) працягвае ўмешвацца ў яе жыццё, спрабуючы яго кантраляваць?

— Кантралюючы таго, хто дазваляе гэта з сабой рабіць. Калі жанчына не звяртаецца па дапамогу ў міліцыю, ёй трэба задумацца, чаму яна адчувае патрэбу ў кантролі з боку былога мужа. Магчыма, у яе яшчэ захаваўся пацукі, ці такім чынам яна правакуе новага абранніка, альбо ёй як асабе патрэбна такая кантралюючая сіла... Прычыны, па якіх жанчына імкнецца заставацца залежнай ад былога мужа, шмат, і ўсёядоміць іх можа толькі яна сама. А калі не атрымліваецца, неабходна звярнуцца па дапамогу да спецыяліста-псіхолага.

Гутарыла Гелена АВЕЛА

■ Твае ролі

Я паспею ўсё! або Вучыцеся балансаваць паміж работай і сям'ёй

Марыса Маер, дырэктар кампаніі Yahoo, заступіла на сваю пасаду летам 2012 года — на 6-м месяцы цяжарнасці, завішчы, што будзе працаваць на працягу свайго водпуску па доглядзе дзіцяці. Праз два месяцы пасля пачатку яе працы інтэрнэт-парталы паведамілі, што Марыса занялася «пераацэнкай стратэгічнага развіцця кампаніі, уключаючы планы па скарачэнні штату і размеркаванні капіталу сярод акцыянераў».

Намюгія жанчыны, аказаўшыся ў такім становішчы, выбралі б новую пасаду і кар'ерыны рост: складана, а часам, здаецца, і немагчыма паспяхова сумішчаць сям'ю і працу, выконваць абавязкі і жыць пры гэтым паўнаватрасным жыццём. Рэсурсы цэнтр ЮНФПА прапаную 5 парад тым, хто хоча быць паспяхова матуляй і не кідаць пры гэтым працу.

1. Падрыхтуйцеся да правільнага старту

Па меркаванні **Вольгі ЯНЧУК**, старшыні **Асацыяцыі маладых хрысціянскіх жанчын, кандыдата сацыяльных навук**, калі ўжо наша жанчына стварае сям'ю, то з усіх сіл спрабуе стаць добрай гаспадыняй. Праз некалькі месяцаў гэта становіцца для яе рэальнай, штодзённым «абавязкам», да чаго ўсе прывычэйваюцца. Кліч аб дапамозе, незадаволенасць тым, што партнёр па шлюбе ігнаруе магчымасць дапамагчы, успрымаюцца навакольнымі як прыдзірка, дрэнны настрой, які «хутка пройдзе». Чамусьці свае абавязкі нашы мамы перадаюць іншым толькі тады, калі самі адсутнічаюць дома. У выніку двойная нагрузка захоўваецца, што называецца, на усё жыццё, паколькі нават пасля выхаду жанчыны на працу пасля доктрынага водпуску пераараміравання хатніх спраў практычна ніколі не адбываецца.

«Напярэдадні водпуску па доглядзе дзіцяці загадай падрыхтуйце сябе і іншых, не паводзіце навіну ў апошні момант, забяспечце пэўную перадачу спраў».

2. Не разлічвайце толькі на сябе

Немецкія вучоныя падлічылі, што на пачатку сумеснага пражывання 40% пар маюць роўнае размеркаванне хатніх абавязкаў. Пасля 14 гадоў шлюбу доля такіх саюзцаў зніжаецца да 14%. На гэта ёсць дзве прычыны. Негатыўнасць жанчын да перадачы партнёрам адказнасці за «ўтульнасць у доме» і адсутнасць хоць якіх-небудзь перамоў на гэтую тэму. Жанчыны рады дапамозе сваіх партнёраў, аднак пакідаюць ім толькі ролю памочнікы, якія не маюць ні якой-небудзь улады, ні адказнасці. У Брытаніі падлічылі, што ў імкненні да дасканаласці жанчыны праводзяць каля 3 гадзін на тыдні — гэта калі яны перабрабляюць па доме тое, што іх мужчыны зрабілі «не так».

«Жанчыны з цягам часу дасягаюць поспеху ў забеспячэнні сям'і, вырашаюць хатнія пытанні, набываюць кватэры, ладыць рамонтны. Аднак пры гэтым скардзяцца на тое, што «мужчына ні да чаго не здатны», «не адчувае адказнасці за сям'ю», «не дапамагае дома», «зарабляе менш» і г. д., — кажа **Вольга Янчук**.

«Не разлічвайце заўсёды толькі на сябе, выкарыстоўвайце розныя магчымасці, у тым ліку гібкі графік працы».

3. Вядзіце перамовы

Як высвятляецца, абсалютная большасць пар не вядзе перамоў адносна раздзялення хатніх абавязкаў.

«З мужам варта прамаўляць усё свае працоўныя і сямейныя планы на дзень, — удакладняе **Вольга**. — Размеркаванне адказнасці дазваляе цаніць намаганні адно аднаго».

«Будуйце свае адносіны са сваякмі так, каб час ад часу разлічвалі на іх. У працы спрабуйце вырашыць рабочыя пытанні самі, з дапамогай блізкіх, і толькі ў крайніх выпадках шукайце замену сярод калег. Рэальна ацэньвайце ўласныя магчымасці».

4. Не адсякайце цікавыя ролі

Кожны чалавек праходзіць праз моманты прыняцця важных жыццёвых рашэнняў: выбар прафесіі, шлюбу, нараджэнне дзіцяці і г. д. Па тэматыцы, большасць жанчын з зайдзённым пастаянствам прымае рашэнні на карысць сям'і і на шкоду кар'еры. Праблема ў тым, што кожны з агульных момантаў вызначае будучыню чалавека, і з кожным рашэннем магчымасці вярнуцца і «ўсё перайграць» скарачаюцца. Па меркаванні адной нямецкай газеты, гэта стала для многіх жанчын прамым шляхам да беднасці.

«Я не раю жанчынам выбіраць па жыццё толькі адну ролю, — кажа **Вольга Янчук**. — Чалавек павінен знаёміцца з рознымі варыянтамі ролевага выканання сямейнага жыцця і выбіраць той ролевы набор, які падыходзіць для канкрэтнай пары ў канкрэтнай сітуацыі. Разнастайнасць роляў робіць чалавека шчаслівым, а выбар толькі адной злучае ўласныя магчымасці атрымаць задавальненне ад жыцця. Напрыклад, роля мамы часта перакрывае ролю жонкі ў сям'і з малымі дзецьмі. Аднак такая сітуацыя з'яўляецца нармальнай толькі на працягу першых месяцаў жыцця малага, калі гэта фізіялагічна абумоўлена: адбываецца працэс аднаўлення пасля родаў, прысутнічае пастаянная неабходнасць абслугоўваць патрэбы дзіцяці. І тут вельмі важна, каб тата і мама не аддаліліся адно ад аднаго, а таксама каб тата не аказаўся без сямейных абавязкаў».

«Партнёр па шлюбе павінен атрымаць задавальненне ад новай ролі бацькі. Падтрымайце яго ў набыцці навыкаў па доглядзе дзіцяці. Не затрымвайцеся працягла час на частковай занятасці, каб гэта не пераходзіла ў вашай кар'еры. Не давайце іншым нагоду думаць, што вы ў меншай ступені «хварэеце» за сваю работу. З другога боку, работа ніколі не павінна замяняць асабістае жыццё».

5. Цаніце сябе і свой вопыт

Некаторыя жанчыны перажываюць пачуццё віны, непэўнасці, калі ідуць у доктрыны водпуску. Не варта гэтага рабіць. Жанчына ў ролі маці набывае вельмі добрыя якасці — здольнасць засяроджваць увагу на некалькіх рэчах, тайм-менеджмент, умённе выслухаць, імкненне да пастаяннага самаадукацыі.

«Сачыце за тым, калі і як у вашай арганізацыі адбываюцца кадравыя прызначэнні, што неабходна для таго, каб быць у ліку супрацоўнікаў «з патэнцыялам». Пакуль вы ў водпуску па доглядзе дзіцяці, не пазбывайце карпаратыўных мерапрыемстваў і сустрэч».

Святлана **БАРЫСЕНКА**

БРУНЕТКІ СУПРАЦЬ БЛАНДЗІНАК. АБО НААДВАРОТ

Ці залежыць жаночае шчасце ад колеру валасоў?

Спрэчка за прыгажосць і ўвагу мужчын паміж бландзінкамі і brunetkami вядзецца даўно. Бландзінкі часта папракаюць brunetак у захопніцкіх пачуццях і няшчырасці, brunetкі бландзінкаў — у глупстве і штучнасці паводзін. А прадстаўнікі моцнай паловы, які звычайна, не могуць спыніць свой выбар на кімсьці канкрэтна. Але не трэба спяшацца папракаць мужчын у нерашучасці: усе жанчыны — такія прыгожыя і непатуторныя. Сёння бландзінкі і brunetкі зноў сышліся ў спрэчку. На чым баку будзе перамога?

— Спецыяльна я ніколі не аддавала перавагу цёмнаму колеру валасоў, — кажа **Дзіяна БАЛЫКА, драматург, пазі і празаік**. — Замест мяне гэта вырашыла прырода. А я лічу не разумнай і не спрачаюся з ёю ў такіх дробязях.

У бландзінку я ніколі не фарбавалася. Некалькі разоў рабіла меліраванне і насіла меліраваныя парык. Пры тым што я вельмі люблю змяняцца, адчуваю, што блонд мне не пасуе. У маім уяўленні сапраўдны бландзінка павінна мець валасы даўжынёй да гядаці. А я ў гэтым плане адораная сіціла. Гэта як у анекдотце: адны стаялі ў чарзе па валасы, другія пабеглі на інтэлект, трэція — на вялікія грудзі... Відаць, у чаргу па валасы я прыбегла апошняй. І выбіралася з таго, што засталася.

Цёмны колер люблю за тое, што ён мой, прыродны. Але ж не магу сцвяр-

джаць, што не люблю бландзінкаў ці лічу іх дурніцамі. Няма нічога немагчымага для чалавека з інтэлектам! Ён нават можа быць бландзінкай! Спачатку інтэлект, а ўжо потым — колер валасоў. Мая лепшая сяброўка — натуральная бландзінка — актрыса і рэжысёр па адукацыі, журналіст па прызыванні, тэлепрадзюсар па прафесіі. Яна і ў «гарачых кропках» пабывала, і дакументальнае кіно здымала, і пяты раз замужам. І маці дваіх дзяцей. Не жанчына, а спрас добрыя якасці. І колер валасоў тут зусім не пры чым.

Так, ёсць такая з'ява, як нелюбові brunetак да бландзінкаў і наадварот. Чаму? А чаму людзьмі не любяць валасатых, бедных — багатых, дурных — разумных, бяздарнасці — таленавітых? Бландзінкі і brunetкі — не выключэнне. Я ўпэўнена, што моц — не ў валасах, а ў харызме і інтэлекце. На практыцы ў барацьбе за мужчыню ўвагу перамагаюць жанчыны, якія ўмеюць захапляцца мужчынам, а не трасуюць перад ім валасамі.

А вось што думае другая прадстаўніца brunetак — **Вікторыя БАГРЫНА, летуценніца і вандруўніца**:

— Цёмны колер валасоў у мяне натуральны. Фарбавацца ў бландзінку не даводзілася, але эксперыменты з валасамі я праводзіла. Неяк мне падарылі наведванне дарагога салона ў Еўропе, дзе праз чатыры гадзіны пакут я ўбачыла сябе — толькі... з вогненна-рыжымі валасамі... Вынік, мякка кажучы, не адпавядаў чане!.. А пасля таго, як мяне яшчэ раскрытыкавала і мая бабаўля, я вярнула сабе былы шкавалдны колер.

Калі шчыра, з маім тыпам знешнасці не ўяўляю сябе бландзінкай. Цёмныя валасы, карыя вочы... Вандруючы па свеце, я магу быць іспанкай ці ўвогуле

жанчынай усходняга тыпу, але ні ў якім разе не славянкай! Што якраз да лепшага, бо славянскія дзяўчаты «адзначыліся» ва ўсім свеце не надта «ўзорнымі» паводзінамі...

Хто больш разумнейшы — бландзінкі ці brunetкі?... Хацелася б думаць, што brunetкі, але гэта не будзе адпавядаць рэчаіснасці. У жыцці шмат прыкладаў, калі бландзінкі скараюць неверагодныя вяршыні сваім розумам і нават уплываюць на гістарычныя падзеі. Наконт узаемнай нелюбові бландзінкаў і brunetак... На мой погляд, жанчыны наогул не вельмі любяць адна адну — яны ва ўсім бачаць саперніцтва, тым больш, калі жывуць у краіне, дзе прадстаўніцы слабой паловы ў паўтара раза больш, чым мужчын...

Дарэчы, у brunetак ёсць бяспрэчны перавагі: яны прыгожыя і без макіяжу. А вось бландзінкі — далёка не кожная... Але затое бландзінка здаецца больш крохай і бездапаможнай, і мужчыны тут як тут — заўсёды гатовы яе пашкадаваць. Brunetкі ж занадта яркія, часта дамінаюць у адносінах і здольныя зацімніць сабой любога прыгожага мужчыну. А каму гэта спадабаецца? Таму думаю, што ў барацьбе за мужчыню ўвагу ўсё ж перамагаюць... бландзінкі.

Дзіяне і Вікторыі прырачыць **Таццяна КАМЕНСКАЯ — індывідуальны прадпрыемльнік з выразнай знешнасцю**. І, дарэчы, маці дваіх дзяцей:

— Мой колер валасоў — гэта стан душы. У мяне мяккі і стрыманы характар. Менавіта бландзінкай я знаходжуся гадзіны пакут у ўбачыла сябе — толькі... ў згодзе з асабістым унутраным светам, таму ніколі не фарбавалася ў brunetку. Да таго ж у бландзінка ёсць свае моцныя бакі. Дзякуючы белаю колеру валасоў заўсёды можна скарыстаць

з любым адценнем валасоў, галоўнае — умець адменстраваць сваю прывабнасць іншым людзям. Вядома, мне больш падабаюцца прыгажуні. Але для прыяглых адносін, акрамя знешнасці, неабходны асабістыя якасці чалавека. Да таго ж пры прыяглых знаёмстве ў мужчыны з'яўляецца магчымасць убачыць сваю спадарожніцу і бландзінкай, і brunetкай. Але сам я ніколі не прымушаў абранніцу змяняць колер валасоў.

Віталю **КАРПАНАВУ (гурт «Дразды»)** здаецца, што жаночая прыгажосць — не ў колеры валасоў.

— У мяне, калі я не памыляюся, не было ценных адносін з бландзінкай, — кажа Віталь. — Часцей сустракаўся з рыжымі і... кукаравымі. З імі мне веселей. А наогул — галоўнае, каб быў добры чалавек.

Ігар ДАНИЛАУ, бізнесмен, таксама ўпэўнены, што колер валасоў жанчыны не мае значэння. Ро-зум, інтэлект, шарм, здольнасць падтрымаць мужчыну — вось што галоўнае.

— Часам жанчыны спачатку зробіць з мужчыны анучу, а потым здзіўляецца, чаму ён такі. А як яму змяніцца, калі яна ўжо яго псіхалагічна зламала?..

Вось так разважае **Ігар**, і з ім пагаджаюцца многія прадстаўнікі моцнай паловы. Так што жаданне ўраціць мужчыну з дапамогай нейкага новага колеру валасоў — гэта выключна наша, жаночая, фантаза. Мужчыны звяртаюць увагу зусім на іншае...

Алена **КАВАЛЁВА**

ДОПОЛНИТЕЛЬНОЕ ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА

РУП «БЕЛСПЕЦКОНТРАКТ» 16 мая 2013 года проводит 3-ий повторный открытый аукцион от 06 марта 2013 года, 4-ый повторный открытый аукцион от 14 марта 2013 года, 6-ой повторный открытый аукцион от 11 апреля 2013, 7-ой и 8-ой повторные открытые аукционы от 24 апреля 2013 года и 9-ый повторный аукцион от 30 апреля 2013 года по продаже имущества республиканской собственности на 10-ом открытом аукционе

Table with 5 columns: Лот, Наименование техники, Местонахождение объекта, Начальная цена продажи (бел. руб.), Сумма задатка (бел. руб.). Contains multiple rows of auction lots.

Извещение о проведении аукциона № 3 от 06.03.13 г. опубликовано в газете «Звезда» № 9 от 18.03.13 г. Извещение о проведении аукциона № 4 от 14.03.13 г. опубликовано в газете «Звезда» № 18 от 30.01.13 г. № 19 от 31.01.13 г. Извещение о проведении аукциона № 6 от 11.04.13 г. опубликовано в газете «Звезда» № 27 от 12.02.13 г. Извещение о проведении аукциона № 7 от 24.04.13 г. опубликовано в газете «Звезда» № 30 от 15.02.13 г. Извещение о проведении аукциона № 8 от 24.04.13 г. опубликовано в газете «Звезда» № 39 от 28.02.13 г. Извещение о проведении аукциона № 9 от 30.04.13 г. опубликовано в газете «Звезда» № 47 от 18.03.13 г. Условия проведения аукциона изложены в газете «Звезда» № 65 от 09 апреля 2013 года.

ДОПОЛНИТЕЛЬНОЕ ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА

РУП «БЕЛСПЕЦКОНТРАКТ» 16 мая 2013 года проводит 3-ий повторный открытый аукцион по продаже имущества республиканской собственности от 06 марта 2013 года на 10-ом открытом аукционе

Table with 5 columns: Лот, Наименование техники, Местонахождение объекта, Начальная цена продажи (бел. руб.), Сумма задатка (бел. руб.). Contains multiple rows of auction lots.

Извещение о проведении аукциона № 3 от 06.03.2013 опубликовано в газете «Звезда» № 18 от 30.01.2013 года. Условия проведения аукциона изложены в газете «Звезда» № 30 от 15.02.2013 г. Условия проведения аукциона изложены в газете «Звезда» № 65 от 09 апреля 2013 года.

Уважаемые акционеры ОАО «Белхим» 16 мая 2013 года СТОИТСЯ ВНЕОЧЕРЕДНОЕ ОБЩЕЕ СОБРАНИЕ АКЦИОНЕРОВ ОАО «Белхим», расположенного по адресу: г. Минск, ул. Короля, д. 34.

Собрание пройдет по адресу: г. Минск, ул. Короля, д. 34 (зал заседаний).

ПОВЕСТКА ДНЯ СОБРАНИЯ: 1. О внесении изменений в Устав общества.

С материалами, подготовленными к собранию, можно ознакомиться по адресу: г. Минск, ул. Короля, д. 34, с 06 мая по 16 мая 2013 года (время работы с 9.00 до 16.30). Список лиц, имеющих право на участие в собрании, будет составлен по состоянию на 15 мая 2013 года.

Регистрация участников собрания 16 мая 2013 года с 15.00 до 16.00 по месту проведения собрания.

Начало работы собрания — 16 мая 2013 года в 16.00. Для регистрации при себе иметь документы, удостоверяющие личность (паспорт).

УНП 100122846

ОАО «ГОМЕЛЬХЛЕБОПРОДУКТ» ИЗВЕЩАЕТ СВОИХ АКЦИОНЕРОВ О ПРОВЕДЕНИИ ВНЕОЧЕРЕДНОГО ОБЩЕГО СОБРАНИЯ АКЦИОНЕРОВ ОАО «Гомельхлебопродукт» 17 мая 2013 года.

Повестка дня: 1. О даче согласия на увеличение доли Республики Беларусь в уставном фонде открытого акционерного общества «Гомельхлебопродукт».

Собрание состоится по адресу: г. Гомель, ул. Мазурова, 48, актовый зал ОАО «Гомельхлебопродукт». Начало в 14.00. С проектом решения собрания акционеров можно ознакомиться по указанному адресу, тел. (8 0232) 72 59 40.

Для регистрации при себе иметь следующие документы: акционеру общества — паспорт, представителю акционера — паспорт и доверенность. Наблюдательный совет ОАО «Гомельхлебопродукт».

17 мая 2013 г. в 12.30 состоится внеочередное общее собрание акционеров ОАО «Татьяна».

Повестка дня: 1. О совершении сделок общества. Местонахождение ОАО «Татьяна»: г. Гомель, ул. Павлова, 26. Место проведения собрания: г. Гомель, ул. Павлова, 26. Время регистрации в день проведения собрания с 11.30 до 12.00. При себе необходимо иметь документ, удостоверяющий личность акционера — доверенность. С материалами собрания можно ознакомиться в рабочие дни, начиная с 08.05.2013 г. (с 10.00 до 16.00) по месту нахождения общества. Наблюдательный совет, УНП 400062848

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА по продаже капитальных строений, находящихся в собственности ОАО «Могилевский домостроительный комбинат» 4 июня 2013 года

Table with 7 columns: № лота, Наименование объекта, его местонахождение, общая площадь, кв.м, Начальная цена продажи (без учета НДС), руб., Сумма задатка, руб., Характеристика объекта, Условия аукциона, Примечание.

Аукцион состоится 4 июня 2013 года в 15.00 в зале заседаний Могилевского городского исполнительного комитета по адресу: г. Могилев, ул. Первомайская, 28а.

Заявки принимаются ежедневно с 6 мая 2013 в рабочие дни с 8 до 17 часов по адресу: г. Могилев, ул. Первомайская, 28а, каб. 407.

Последний день приема заявок — «31» мая 2013 года до 17.00. Заключительная регистрация участников аукциона 4 июня 2013 года с 14 до 15 часов.

Организатор аукциона — МГ УКП «Центр по приватизации», 212030, г. Могилев, ул. Первомайская, 28а.

Продавец: Открытое акционерное общество «Могилевский домостроительный комбинат», 212035, г. Могилев-35, тел.: 49-91-80, 49-92-76. Площадь земельного участка — 0,4631 га.

Для участия в аукционе необходимо в сроки, указанные в извещении, представить в МГ УКП «Центр по приватизации» следующие документы: заявление на участие в аукционе; подписанное с организатором аукциона соглашение о правах и обязанностях сторон; копию платежного поручения либо иного документа о перечислении задатка на расчетный счет МГ УКП «Центр по приватизации» 301243008916 Дирекция ОАО «Белинвестбанк» по Могилевской области, МФО 153001739, УНН 700008710.

Юридическим лицам — резидентам Республики Беларусь: копии учредительных документов и свидетельства о государственной регистрации юридического лица; документ, удостоверяющий личность представителя; индивидуальным предпринимателям: копию свидетельства о государственной регистрации индивидуального предпринимателя; доверенность и документ, удостоверяющий личность представителя; физическим лицам — гражданам Республики Беларусь, физическим лицам — иностранным гражданам: документ, удостоверяющий личность.

Лица, желающие принять участие в аукционе и выполнившие все требования, допускаются к участию в аукционе посредством выдачи билета участника аукциона, в котором указывается порядковый номер, под которым данное лицо зарегистрировано. Победителем аукциона признается участник, предложивший в ходе торгов наивысшую цену. В случае, если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие

в нем подано только одним участником аукциона, предмет торгов по решению аукционной комиссии продается этому лицу при его согласии (далее — лицо, приравненное к победителю аукциона) по начальной цене, увеличенной на 5 процентов.

До подписания договора купли-продажи победитель аукциона (лицо, приравненное к победителю аукциона) в течение 3 рабочих дней, не считая дня проведения аукциона, обязан в соответствии со счетом-фактурой возместить организатору аукциона фактические затраты на его организацию и проведение. Договор купли-продажи заключается продавцом и победителем аукциона (лицом, приравненным к победителю аукциона) в течение 10 рабочих дней с даты подписания протокола о результатах аукциона.

Оплата стоимости приобретенного на аукционе предмета торгов осуществляется победителем (лицом, приравненным к победителю) аукциона в белорусских рублях в установленном порядке.

Условия оплаты — рассрочка платежа на 3 месяца. С объектами можно ознакомиться ежедневно в рабочие дни недели с 8 до 17 часов.

Контактные телефоны организатора аукциона для уточнения или получения дополнительной информации: г. Могилев (0222) 22-21-78, 22-00-89.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА по продаже капитальных строений, находящихся в собственности ОАО «Могилевский домостроительный комбинат» 5 июня 2013 года

Table with 7 columns: № лота, Наименование объекта, его местонахождение, общая площадь, кв.м, Начальная цена продажи (без учета НДС), руб., Сумма задатка, руб., Характеристика объекта, Условия аукциона, Примечание.

Аукцион состоится 5 июня 2013 года в 16.00 в зале заседаний Могилевского городского исполнительного комитета по адресу: г. Могилев, ул. Первомайская, 28а.

Заявки принимаются ежедневно с 6 мая 2013 в рабочие дни с 8 до 17 часов по адресу: г. Могилев, ул. Первомайская, 28а, каб. 407.

Последний день приема заявок — «3» июня 2013 года до 17.00. Заключительная регистрация участников аукциона 5 июня 2013 года с 15.30 до 16 часов.

Организатор аукциона — МГ УКП «Центр по приватизации», 212030, г. Могилев, ул. Первомайская, 28а.

Продавец: Открытое акционерное общество «Могилевский домостроительный комбинат», 212035, г. Могилев-35, тел.49-91-80, 49-92-76. Площадь земельного участка — 0,3605 га.

Для участия в аукционе необходимо в сроки, указанные в извещении, представить в МГ УКП «Центр по приватизации» следующие документы: заявление на участие в аукционе; подписанное с организатором аукциона соглашение о правах и обязанностях сторон; копию платежного поручения либо иного документа о перечислении задатка на расчетный счет МГ УКП «Центр по приватизации» 301243008916 Дирекция ОАО «Белинвестбанк» по Могилевской области, МФО 153001739, УНН 700008710.

Юридическим лицам — резидентам Республики Беларусь: копии учредительных документов и свидетельства о государственной регистрации юридического лица; документ, подтверждающий полномочия должностного лица; доверенность и документ, удостоверяющий личность представителя; индивидуальным предпринимателям: копию свидетельства о государственной регистрации индивидуального предпринимателя; доверенность и документ, удостоверяющий личность представителя; физическим лицам — гражданам Республики Беларусь, физическим лицам — иностранным гражданам: документ, удостоверяющий личность.

Лица, желающие принять участие в аукционе и выполнившие все требования, допускаются к участию в аукционе посредством выдачи билета участника аукциона, в котором указывается порядковый номер, под которым данное лицо зарегистрировано. Победителем аукциона признается участник, предложивший в ходе торгов наивысшую цену. В случае, если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие

в нем подано только одним участником аукциона, предмет торгов по решению аукционной комиссии продается этому лицу при его согласии (далее — лицо, приравненное к победителю аукциона) по начальной цене, увеличенной на 5 процентов.

До подписания договора купли-продажи победитель аукциона (лицо, приравненное к победителю аукциона) в течение 3 рабочих дней, не считая дня проведения аукциона, обязан в соответствии со счетом-фактурой возместить организатору аукциона фактические затраты на его организацию и проведение. Договор купли-продажи заключается продавцом и победителем аукциона (лицом, приравненным к победителю аукциона) в течение 10 рабочих дней с даты подписания протокола о результатах аукциона.

Оплата стоимости приобретенного на аукционе предмета торгов осуществляется победителем (лицом, приравненным к победителю) аукциона в белорусских рублях в установленном порядке.

Условия оплаты — оплата без рассрочки платежа. С объектами можно ознакомиться ежедневно в рабочие дни недели с 8 до 17 часов.

Контактные телефоны организатора аукциона для уточнения или получения дополнительной информации: г. Могилев (0222) 22-21-78, 22-00-89.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА

Аукцион состоится 18.06.2013 г. в 10.00 по адресу: 210600, г. Витебск, пр-т Черняховского, 19, конференц-зал.

Организатором аукциона является РУП «Белтелеком»

в лице Витебского филиала РУП «Белтелеком», находящегося по адресу: г. Витебск, пр-т Черняховского, 19.

На аукционе выставляются право заключения договора аренды недвижимого имущества: ЛОТ 1. Помещения на 3-м этаже в капитальном строении (автоматизированная телефонная станция-2), общей площадью 32,1 кв.м по адресу: ул. Якуба Коласа, 14 в г. Новополоцк Витебской области, удовлетворительного состояния, срок аренды — не менее 3-х лет; начальная цена продажи — 8,025 базовых арендных величин; размер задатка — 8,025 базовых арендных величин; целевое использование — для производственных целей (за исключением вредных производств), размещения офиса, складского помещения, оказания услуг, осуществления розничной торговли, коэффициент (п.8.2 Указа №150) составляет 3,0.

Документы на участие в аукционе принимаются с 06.05.2013 г. по 17.06.2013 г. в рабочее время (с 9.00 до 17.00), по адресу: г. Витебск, пр-т Черняховского, 19, каб. 509-п. Документы, поданные после 17.00.17.06.2013 г., не рассматриваются. Заключительная регистрация участников аукциона в день проведения аукциона с 9.00 до 10.00 по адресу: г. Витебск, пр-т Черняховского, 19, каб. 509-п. Порядок оформления участия в аукционе, а также порядок проведения аукциона определены Положением о порядке проведения аукционов по продаже права заключения договоров аренды зданий, сооружений и помещений, находящихся в республиканской собственности, утвержденным постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 08.08.2009 № 1049.

Для участия в аукционе участник в срок, установленный для приема документов на участие в аукционе: — перечисляет задаток на с/с № 3012072841543 в филиале № 200 — Витебском областном управлении ОАО «АСБ Беларусбанк», МФО 150801635, УНП 300977657 Витебский филиал РУП «Белтелеком»; — подает заявление на участие в аукционе; — заключает соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона; — предоставляет копию платежного документа о перечислении задатка.

Помимо указанных документов: — физическое лицо предъявляет документ, удостоверяющий личность; — индивидуальный предприниматель — копию свидетельства о государственной регистрации; — юридическое лицо (резидент Республики Беларусь) — копию документа, подтверждающего государственную регистрацию; нерезидент — легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть произведена не ранее чем за 6 месяцев до даты подачи заявления на участие в аукционе) или иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения.

Представитель физического лица, индивидуального предпринимателя, юридического лица предъявляет доверенность (документ, подтверждающий полномочия должностного лица) и документ, удостоверяющий личность данного представителя. Копии документов предоставляются без нотариального засвидетельствования.

Победителем аукциона признается участник, предложивший наивысшую цену за предмет аукциона. Победитель аукциона (лицо, приравненное к победителю аукциона) в течение 3 рабочих дней со дня его проведения обязан в установленном порядке перечислить на субсчет арендодателя сумму, за которую продан предмет аукциона, за вычетом внесенной им суммы задатка, а также возместить организатору аукциона затраты на его организацию и проведение, в том числе расходы, связанные с изготовлением и предоставлением участникам документации, необходимой для его проведения. Информация о затратах на организацию и проведение аукциона, порядке и сроках их возмещения доводится до сведения участников перед началом аукциона.

Срок заключения договора аренды: в соответствии с действующим законодательством.

Телефоны для справок (0212) 27-29-42, 27-11-58, факс (0212) 27-18-81. e-mail: kovalenko_ea@vitebsk.beltelecom.by

16 мая 2013 г. в 10.30 состоится внеочередное общее собрание акционеров ОАО «Брестский КСМ».

Повестка дня: 1. О совершении сделок общества. Местонахождение ОАО «Брестский КСМ»: г. Брест, ул. Годзюцкого, 28. Место проведения собрания: г. Брест, ул. Годзюцкого, 28. Время регистрации в день проведения собрания с 10.00 до 10.30. При себе необходимо иметь документ, удостоверяющий личность (для представителя акционера — доверенность).

С материалами собрания можно ознакомиться в рабочие дни, начиная с 08.05.2013 г. (с 10.00 до 16.00) по месту нахождения общества. Совет директоров, УНП 20025993

17 мая 2013 года УНП 30007839 состоится очередное общее (повторное) собрание акционеров ОАО «Лукомльэнергомонтаж», расположенного по адресу: г. Новолукмль, Лукомльское шоссе, 8

Собрание пройдет по адресу: г. Новолукмль, Лукомльское шоссе, 8, актовый зал.

ПОВЕСТКА ДНЯ СОБРАНИЯ:

1. Об итогах финансово-хозяйственной деятельности Общества в 2012 году и основных направлениях деятельности Общества на 2013 год.

2. О работе Наблюдательного совета в 2012 году.

3. О результатах аудиторской проверки и проверки ревизионной комиссией финансово-хозяйственной деятельности Общества за 2012 год.

4. Утверждение годового отчета и баланса Общества.

5. Утверждение порядка распределения прибыли, остающейся в распоряжении предприятия, (покрытия убытков) за 2012 год.

6. Утверждение плана распределения прибыли, остающейся в распоряжении предприятия на 2013 г. и первый квартал 2014 г.

7. О принятии решения о приобретении ОАО «ЛЭМ» его акций, отчуждаемых акционерами, в период по 31 октября 2013 г., определении цены приобретения акций, отнесенной к компетенции Наблюдательного совета права определения цены приобретения указанных акций.

8. Об увеличении уставного фонда Общества.

9. Избрание членов Наблюдательного совета и ревизионной комиссии.

10. О вознаграждении членов Наблюдательного совета и ревизионной комиссии.

Время и место ознакомления акционеров с материалами по вопросам повестки дня собрания: в рабочие дни (понедельник — пятницу), начиная с 04 мая 2013 г., по месту нахождения Общества (приемная) с 13.00 до 16.00.

Время регистрации участников собрания: в день проведения собрания с 08.00 до 09.45.

Время начала проведения собрания 10 часов 00 минут. Список акционеров для участия в собрании будет составлен по состоянию на 15 мая 2013 г.

Для регистрации при себе иметь следующие документы: — акционеру Общества — паспорт; — представителю акционера — паспорт и доверенность.

ОАО «Брестский КСМ» информирует акционеров общества о возникновении права требования от общества выкупа принадлежащих им простых (обыкновенных) акций.

Срок, в течение которого акционеры могут предоставить заявление с требованием выкупа принадлежащих им акций, — с 06.05.2013 г. по 24.05.2013 г.

Срок, в течение которого осуществляется приобретение акций: с 25.05.2013 г. по 31.05.2013 г.

Цена приобретения одной акции — 100000 белорусских рублей.

Сроки, форма и порядок оплаты акций: в течение 60 банковских дней с момента зачисления акций на счет «депо» эмитента, по безналичному расчету путем перечисления денежных средств на счет продавца.

Адрес, по которому будет приниматься заявления с требованием выкупа акций и заключаться договоры купли-продажи акций: г. Брест, ул. Годзюцкого, 28.

Количество приобретаемых акций по требованию акционеров не более 13900 штук. В случае, если обещано количество акций, предложенных для выкупа по требованию акционеров, превышает количество акций, которое может быть приобретено акционером, то количество приобретаемых акций ограничивается количеством акций, пропорциональным заявленным требованиям.

Приобретение акций обществом по требованию акционеров не осуществляется в случаях установления законодательством соответствующих запретов (ограничений). Цель приобретения части простых (обыкновенных) акций: сокращение их общего количества (аннулирование) и уменьшение уставного фонда общества. УНП 200259930

Усходні гараскоп на наступны тыдзень

АВЕН. Яркі, дынамічны і прадуктыўны тыдзень. Будзеце мець шмат зносінаў, але не спяшаючыся запісаць у сабры ўсіх новых знаёмых. Не выключана, што яны клопацца пра свае меркантильныя мэты. Больш прыслухайцеся да парад калег і дзейнічайце разам. Пры гэтым паспрабуйце не ігнараваць чужыя амбіцыі і інтарэсы. Імкніцеся з дапамогай пацукі гумару пазбегнуць скандалаў.

ЦЯЛЕЦ. Не зваяжйце на некаторыя дэвіцтвы ў паводзінах знаёмых: яны не змяніліся, ды і з вамі ўсё ў парадку. Проста вам самім хочацца навізны адносіны, вось падсвядомасць і падкідае новае ўспрыманне звыклых рэчаў. Вы цяпер як ніколі схільны да празорліваці. Выкарыстоўвайце гэты стан для раскраскі шматлікіх загадкаў свайго жыцця. Можца здзіць сяброў і знаёмых нечаканымі паводзінамі, але гэта толькі паспрыяе прыцягненню дадатковай увагі да вас.

БЛІЗНАТЫ. Магчыма, вы значыцца цяжкасці, перад якімі не варта адступаць. Лепш абалірацца на правераныя метады, а нестандартныя падыходы выкарыстоўваць часткова. У працы неабходна выяўляць цяргенне і сабранасць, тады перашкоды пераўтворацца ў пыл, які проста панясе ветрам. Ваш аўтарытэт у калектыве будзе непахісным. Не толькі супрацоўнікі, але і кіраўніцтва будзе ісці вам на сустрэчу, ствараючы спрыяльныя умовы для працы. Памятайце, што, змяняючы сваё ўспрыманне, вы змяняеце і навакольны свет.

РАК. Вы здольныя разабрацца ў шматлікіх заблытаных рэчах, знайшоўшы ў клубку хвосцік вядучай ніткі. Галоўнае — не выпускаць гэты хвосцік. У аўторак ці сераду верагодны доўгачаканыя грашовыя паступленні. Вас могуць заваліць дробнымі, але неадкладнымі справамі. Вам зробіць прапанову, якая становіцца паўпільнае на ваш дарабарт.

ЛЕЎ. Не варта прымаць паспешлівыя рашэнні — лепш пусціце ўсё на самацёк, і рака лесу сама падвядзе да аптымальнага выйсця. Тыдзень удалы для пошуку дадатковай працы, наладжвання новых сувязяў. Дні адносна спакою чаргуюцца з днямі, калі неабходна шмат папрацаваць, каб дамагчыся поспеху.

ДЗЕВА. На працы могуць з'явіцца новыя творчыя ідэі, якія хутка пачнуць усавабляцца ў рэальнасць. Адносіны з калегамі наладжваюцца — гэта стварае станоучую атмасферу. Раптоўнае незапланаванае знаёмства пакладзе пачатак для працяглага плённага супрацоўніцтва. Паспрабуйце быць сумленнымі з сабой і навакольнымі і тады не станеце ахвярай падману. Будзеце асцорожнымі ў сераду — гэта неспрыяльны для вас дзень.

ШАЛІ. Спакой толькі сніцца. Паспрабуйце заняць кашальную пазіцыю, назапасіце сілы, і захаваць цяргенне і мудрасць. Тады ваш раптоўны рышок наперад прывядзе да перамогі над акалічэнасцямі. Трымайце ў парадку афіцыйныя дакументы і не зацягвайце з праблемамі, якія неабходна вырашыць на гэтым тыдні.

СКАРПІЁН. Надыйшоў добры момант для рэалізацыі справы, якая даўно і доўга «не вымалявалася». Не сумнявайцеся, зрабіце рашучы крок наперад — і тады вы адлучце доўгачаканае колькасць дзелавых кантактаў і карысных сустрэч. Вы можаце знайсці надзейных саюзнікаў у новым праекце, калі праявіце дыпламатычны талент і пачуццё меры.

СТРАЛЕЦ. На працы дэвядзятца вярнуцца да старых праектаў, ад якіх вы па розных прычынах раней спрабавалі ўхіліцца. Захоўвайце раўнавагу, не дапускайце мітусні. Толькі пятніца запатрабуе максімальнай канцэнтрацыі. Вы поўныя сіл, так што смела дзейнічайце: у гэты дзень у вас усё атрымаецца, не ўпускайце шанцу.

КАЗЯРОГ. Назапашаныя праблемы дэвядзятца вырашаць самастойна. На чыюсці падтрымку і дапамогу лепш не разлічваць. Пацешаць новыя сустрэчы і ўражаны, поспех у партнёрска праграмах. Асцорожнасць у дзеньнях не перашкодыць, бо шматлікія, нават вельмі гарманічныя на першы погляд працы пачынае прыносіць адчувальны плён. Вынікі будуць залежаць ад укладзеных сіл і творчага ўздыму.

РЫБЫ. Верагодныя значныя поспехі ў сферы адукацыі і ў працоўнай на сацыяльнай лесецы. Але не варта чакаць хуткага ліфта: сур'езнага поспеху вы не дасягнеце, нічога не робячы, — ён запатрабуе ад вас значных высілкаў. Важныя весткі, атрыманыя нечаканым чынам, могуць значна змяніць вашы планы.

ВАДАЛЕЙ. Вам спадарожнічае поспех, але могуць паўстаць нязначныя цяжкасці ў працы. Асцорожна абыходзьце іх і не шукайце новых. Дапамогуць інтуіцыя і пачуццё такту. Вучыцеся распазнаваць людзей і сітуацыю з першага погляду. Другой спробы можа і не быць. Добрасуменнае стаўленне да працы пачынае прыносіць адчувальны плён. Вынікі будуць залежаць ад укладзеных сіл і творчага ўздыму.

РЫБЫ. Верагодныя значныя поспехі ў сферы адукацыі і ў працоўнай на сацыяльнай лесецы. Але не варта чакаць хуткага ліфта: сур'езнага поспеху вы не дасягнеце, нічога не робячы, — ён запатрабуе ад вас значных высілкаў. Важныя весткі, атрыманыя нечаканым чынам, могуць значна змяніць вашы планы.

Скляў Андрэй МІХАЙЛАУ.

БЕЗБАР'ЕРНАЕ АСЯРОДДЗЕ ДЛЯ ВЕЛАСІПЕДЫСТАЎ

У сталіцы на працягу мая — чэрвеня плануецца правесці мерапрыемствы па стварэнні безбар'ернага асяроддзя для веласіпедыстаў. Такую задачу паставіў старшыня Мінгарвыканкама Мікалай Ладуцька на апераўтыўнай нарадзе ў гарвыканкаме.

З надыходам вясенняга цяпла многія мінчане пераселі на веласіпеды. Аднак праехаць без перашкод па горадзе атрымаецца далёка не заўсёды. Задача гарадскіх улад — стварыць неабходныя умовы для веларуху. М. Ладуцька даручыў камунальным службам сумесна з грамадскімі арганізацыямі прааналізаваць існуючыя схемы веласіпеднага руху на прагнет стварэння безбар'ернага асяроддзя для веласіпедыстаў. На працягу двух тыдняў у кожным адміністрацыйным раёне павінны быць падрыхтаваны такія схемы і пералік адпаведных мерапрыемстваў, якія да Дня Незалежнасці Распусцілі Беларусь неабходна выканаць.

«Мінск-Навіны».

Нашага самага дарагага чалавека — Уладзіміра Піліпавіча ЛАЙКОВА з в. Нова-Мётна Барысаўскага раёна — вшчэнем з 60-гаддзем. Зычым табе здароўя, шчасця, заставіся заўжды такім жа інтэлігентным, творчым, апантаным жыццём чалавекам на доўгія-доўгія гады!

Жонка, дзеці, унуці.

Наш фармат

Беларусы трапілі на ELLO

Днямі міжнародны музычны інтэрнэт-канал узяў у ратацыю кліп беларускага гурта «Аўра» — «Чуеш мяне».

ELLO — адзін з найбольшых каналаў на інтэрнэт-сэрвісе відэахостынга Youtube. Ён уваходзіць у топ-50 сусветных музычных каналаў, мае больш як мільён падпісчыкаў і налічвае звыш мільярд праглядаў.

«Мы не першыя беларускія артысты, каго ўзялі ў ратацыю, але наша кампазіцыя — першая беларускамоўная на ELLO, што, безумоўна, вельмі прыемна», — дзеліцца радасцю кампазітар і прадзюсар гурта Яўген Алейнік. «А тое, што камментары на кліп абсалютна розныя, ад станоучых да розка негатыўных, — гэта нармальна, — усміхаецца салістка «Аўры» Юлія Быкава. — Некаторыя, напрыклад, абвінавачваюць мяне ў дрэнным беларускамоўным вымаўленні (да слова, Юлія 10 гадоў была салісткай народнага беларускага ансамбля «Зорачка» — Аўт.), другія называюць самастойна зняты намі кліп «праплачаным»... Ну, няхай сабе абмяркоўваюць — я рада».

ELLO — адзін з найбольшых каналаў на інтэрнэт-сэрвісе відэахостынга Youtube. Ён уваходзіць у топ-50 сусветных музычных каналаў, мае больш як мільён падпісчыкаў і налічвае звыш мільярд праглядаў.

Продажа кур-несушек Доминант 6-16 недель (12 пород). Цена от 40 000 рублей.

Продажа цыплят-бройлеров. Цена 9 000 рублей.

Птицекомплекс Шинковцы, Гродненский р-н.
Тел.: 8 (0152) 73 03 55, 77 18 75, http://kurochka.by.

«Хвалявацца» не будзем

Бо прабіцца на папулярны конкурс «Новая хваля» сёлета нікому з прадстаўнікоў нашай краіны не удалося.

Паўдзельнічаць у адборы, які адбываўся ў Маскве, жадала ўсяго трохі больш як 10 беларускіх выканаўцаў. Але ніводны з іх не ўраўніў старшыню журы, кампазітара Ігара Крутога. Таму ўпершыню за апошнія 9 гадоў сачыць за музычным турнірам вакалістаў у Юрмале мы будзем проста як гледачы. Слаборнічаць жа за галоўную ўзнагароду конкурсу сёлета будуць 15 артыстаў з 11 краін свету: Азербайджана, Арменіі, В'етнама, Германіі, Грузіі, Казахстана, Кіргізіі, Кубы, Латвіі, Расіі, Украіны. У рэзерве арганізатары трымаюць таксама прадстаўнікоў Інданезіі.

Есць за каго «пахварэць» нам толькі ў малодшай узроставай катэгорыі: на «Дзіцячую Новую хвалю», што пройдзе напрыканцы лета ў Арцеку, ад Беларусі прабіцца 10-гадовая мінчанка Зіна Купрыяновіч. Канкурэнцыю ёй складуць юныя выканаўцы з 9 краін свету, сярод якіх Расія, Украіна, Літва, Латвія, Ізраіль і іншыя.

Вікторыя ЗАХАРАВА

Даты Падзеі Людзі

1526 год — нарадзіўся Канстанцін (Васіль) Астрожскі, палітычны і культурны дзеяч Беларусі і Украіны. Меў вялікі ўплыў у Вялікім Княстве Літоўскім. Выступаў супраць распаўсюджвання каталіцтва ў Беларусі і ва Украіне, падтрымліваў праваслаўныя брацтвы, заснаваў школы ў Слуцку, Тураве, Уладзіміры-Валынскім, у Астрогу — школу і друкарню, у якой працаваў рускі дзеяч І. Фёдару. Удзельнічаў у падаўленні сялянска-казацкіх паўстанняў пад кіраўніцтвам К. Касінскага і С. Налівайкі. Памер у 1608 годзе.

1933 год — нарадзіўся (вёска Лабачыча Барысаўскага раёна) Анатоль Пятровіч Сманцар, беларускі вучоны ў галіне педагогікі, доктар педагогічных навук, прафесар (1994), заслужаны дзеяч навук Беларусі (1998). Аўтар навуковых прац па праблемах педагогікі, пераамянаці і гуманізацыі навучання ў сярэдніх і вышэйшай школе, прафесійнай падрыхтоўцы кадраў.

1950 год — былі вярнуты на радзіму германскія ваеннапалонныя агульнае калекцыя 1 млн 939 тыс. 163 чалавекі. За п'яць гадоў палону яны шмат зрабілі для аднаўлення народнай гаспадаркі СССР. У прыватнасці, пабудавалі нямала дамоў — хоць і не па добрай волі, але высакакасна. Жылі палонныя ў лагерах. У сям'ядзятка гадзі многія з іх апублікавалі свае ўспаміны, і ўсе яны — за невялікім выключэннем — добра аджудылі пра гадзі, праведзеныя за савецкім калочным дотам. Запынівалі, што годамі іх не марылі і звыш меры працаваць не прымушалі. Часта давалі, што іх ніколі не б'лі, а на будоўлях савецкія рабочыя, з якімі непазбежна даводзілася сустракацца, нярэдка падкармілівалі і давалі курцы.

Было сказана

Міхась Бацяна:

«Жыццё — гэта шлях, дзе патрэбна раскрыцца. Дзе нельга застыць, немачыма забыцца, Смартна праспаць і балоча спазацца. Жыццё — гэта шлях, дзе патрэбна застацца...».

ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

ВЕЛІКОДНАЕ

СВЯТОЧНЫ СТОЛ

Велікодны стол адрозніваецца, акрамя мноства смачных страў, і прыгожым афармленнем. Сцелюць парадны абрус, ставяць вазы з букетамі вясюль першачацвятаў і зялёных галінкі, на якія мацуюць штучныя кветкі ці іншыя ўпрыгожванні.

Фарбаваныя яйкі ўкладваюць на талерку, пакрытую саломай або зялёным лісцем салаты ў выглядзе гнязда. Выкарыстоўваюць і плеценыя кошыкі. Вялікдзень — святая жыцця, і зеляніна, якая загадзя прарошчана, на велікодным сталі — гэта сімвал вясновага адраджэння прыроды. Для ўпрыгожвання дома загадзя рытуецца так званы «садок», які робіцца ў плоскай скрыні. У гэтым міні-садку загадзя прарошчваюць авёс або пшаніцу. У наш час можна выкарыстоўваць і крэс-салату. На «траву» ставяць розныя маленькія цацкі, домкі, лаўкі, імітацыі дрэў з галінак з прымацаванымі кветкачкамі і г. д.

Калі спячы велікодныя кулічкі па старадаўняму рэцэптах, то ён будзе захоўвацца да 40 дзён. Класічны куліч, як правіла, круглай формы.

ВЕЛІКОДНАЯ САЛАТА

Для асновы можна ўзяць любую салату, якая падабаецца вашай сям'і. А можна выкарыстоўваць сумесь яйкаў, сыру, часнаку і маянэзу. Для ўпрыгожвання спатрэбіцца зялёны гарошак, кукуруза, вараная морква, зеляніна і масланы.

Для пачатку здобнім 4 адвараныя яйкі. У гэту ж міску надзіраем на дробнай тарцы 200 г сыру. Сыр можа быць як цвёрдых гатункаў, так і плаўлены. Дадаём 2—3 здобненыя зубчыкі часнаку, маянэз і ўсё змешваем.

Бярэм любую круглую талерку і роўна выкладваем сумесь. З падрыхтаваных для ўпрыгожвання прадуктаў выкладваем храм. Пачынаем з круга. Тут ідуць па чарзе гарох з кукурузай. Сцены і літары робім з морквы, дах царквы з кукурузы, а вокны з масланы, якія парэзаны на кавалачкі. Каб было прасцей, можна намалюваць храм у прапорцыях на аркушы паперы.

-2930-

ЛАСТАЎЧЫНА ГНЯЗДО

Спатрэбіцца: фарш мясны — 0,5 кг, батон — 3 кавалкі, часнок — 3 зуб., кроп, соль, перац, яйка — 2 шт., маянэз, кетчуп, цыбуля рэпчатая — 1 шт., памідор (вялікі) — 1 шт., сыр цвёрды — 100 г, перац балгарскі — 1 шт.

Да фаршу дадаць соль, перац, заправы да мяса, дробна нарэзаная часнок і кроп, замочаны ў малаці і адциснуты батон, 2 яйкі. Добра вымесіць масу і сфармаваць аладкі. Выкладзі іх на змазаную алеем бляху.

Нарэзаць цыбулю, памідор, перац тонкімі кружочкамі, а сыр — лустачкамі. У мясную аладку ўсцкаем кружочак перцу і сам фарш злёгка прыскаем. На аладку выкладваем: кетчуп-цыбуля-маянэз-памідор-маянэз-сыр. Адпраўляем у разгарэтую духоўку на 30 хвілін.

ВЕЛІКОДНЫ ГЛІНТВЕЙН

Вялікдзень — гэта шчодрое свята, калі можна разгавецца пасля Вялікага паста смачнымі стравамі і цёлымі напоямі. Прыгатуйце велікодны глінтвейн на аснове кагоры.

ГЛІНТВЕЙН «СВЯТОЧНАЯ НОЧ»

Спатрэбіцца: 0,5 л кагоры, 2 ч. лыжкі молатай кавы, 150 мл вады, 1 ч. лыжка цёртага мускатнага арэха, гваздзіка, карыца.

Дадайце каву ў ваду, пастаўце на агонь, давядзіце да кіпення. Працадзіце, астудзіце. Дадайце арэх, рэзкія затраўкі. Пастаўце на агонь, давядзіце да тэмпературы кіпення. Працадзіце. Даце настаўляцца 15 хвілін. Падарэжце віно да 70°C на слабым агні. Даце сысці белай плеўцы з паверхні кагоры, дадайце кавую сумесь. Адрозу разліце па нагрэтых высокіх фужэрах.

ГЛІНТВЕЙН «ЯБЛЫЧНЫ РАЙ»

Спатрэбіцца: 750 мл кагоры, 1 шклянкі чорнага чаю, 1 яйка, 1 лімон, гваздзіка, карыца, цукар.

Пастаўце на слабы агонь кагор. Нарэжце яблык і лімон скрылкамі. Памешваючы кагор, дадавайце лімон, яблык, вострыя прыправы. Цукар — на смак. Давядзіце тэмпературу да 90°C. Разліце па фужэрах ці керамічных кубках.

-2931-

СЁННЯ

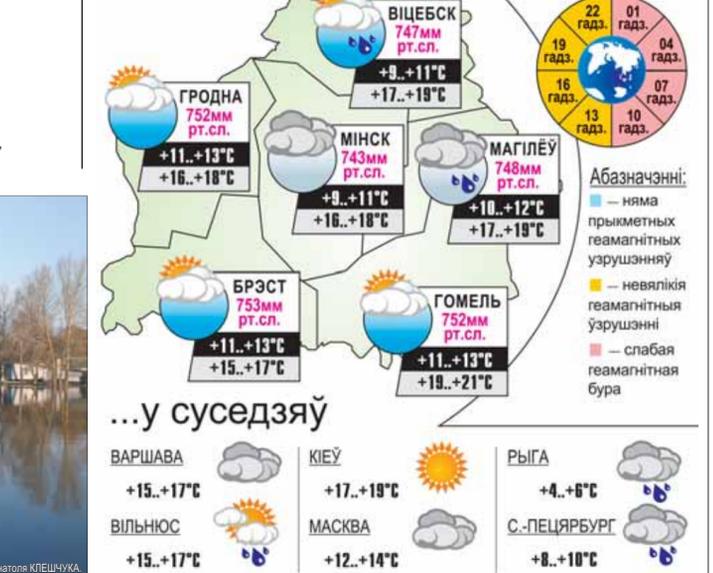
Месяц
Апошняя квадра 2 мая. Месяц у сусор'і Рыб.

Імяніны
Пр. Аляксея, Дзяніса, Ісака, Кандрата, Мікалая, Фёдара, К. Антаніны, Монкі, Міхаіла, Палікарпа, Роберта, Рыгора, Фларыяна.

Сонца	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск	— 5.27	20.46	15.19
Віцебск	— 5.12	20.41	15.29
Магілёў	— 5.17	20.36	15.19
Гомель	— 5.20	20.27	15.07
Гродна	— 5.44	21.01	15.17
Брэст	— 5.50	20.56	15.06

ЗАЎТРА

УСМІХНЕМСЯ

Муж з жонкай абедаюць.
— Дарагая, перадаў мне, калі ласка, соль.
— Гэта ты цяпер што маеш на ўвазе? Што я неадсаліла? Што я дрэнны кухар? Што я наогул дрэнная гаспадыня? Ды ідзі ты, мязротнік!

Яшчэ ні ў аднаго чалавека на Зямлі не атрымалася пайсці ад бабулі галодным.

— Зараз моладзь пайшла — абсалютна непісьменная. У слове «ёд» чатыры памылкі!
— Ды як такое магчыма? Там усю трэ літары...

90% расіяў жывуць у стрэсе. Астатнія 10% жывуць у Вялікабрытаніі, Францыі, Італіі, Швейцарыі і ЗША.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Галоўны рэдактар **КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч**

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н. КАРПЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), В. КЛЮЧНІК (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, Л. ЛАХМАНЕНКА, С. ПРОТАС (намеснік галоўнага рэдактара), Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, Л. СВЕДРЫЦКАЯ, А. СЛАНЕУСкі (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, Л. ЦМОШЫК.

НАШ АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмны — 287 19 19 (тэл.факс); адрэдакцыйны — 287 18 64, падпіскі і распаўсюджвання — 287 18 38, 287 17 61, арыўдчынага — 287 19 68, скартарыя — 292 05 82, адрэдакцыя за выпуск дадаткаў: «Чырвоны зменна» — 292 44 12; «Мясцовае самарванне» — 292 44 12, уласныя карэспандэнты: у Брасце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 40 91 92, Магілёве: 32 74 31; бухгалтары: 287 18 81.

http://www.zviazda.by; ПРЫЁМ тэл./факс: 287 17 79, e-mail: info@zviazda.minsk.by, e-mail: reklama@zviazda.minsk.by (для зваротаў); zvarot@zviazda.minsk.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў, іх мераванні на зурбы судаводцаў з мераванымі рэдакцыя па свайм мераванні адбірае і публікуе адрававаныя ёй п'сымы. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрэдакцыя ў Рэспубліканскім унітарным прапрыетстве «Вялічэцтва Беларускай Дом друку», ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 179. Выходзіць 250 разоў на год. Тыраж 24.226. Індэкс 63850. Зак. № 2022.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 Нумар падпісаны ў 19.30
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 3 мая 2013 года.